

υπεγράφησαν παρὰ τοῦ Προέδρου, τῶν Ἀντιπροέδρων καὶ τῶν Γραμματέων.

Ἐντεῦθεν ἀνεγνώσθη διαταγὴ τοῦ Προέδρου παρ' ἐνὸς τῶν εἰσηγητῶν τὸ κατὰ τὴν γηροσινὴν συνεδρίασιν συζητηθὲν καὶ ψηφοφορηθὲν ἄ. ἐδάφιον τοῦ 79 ἄρθρου συντεταγμένον ὡς ἀκολούθως· α Οἱ Γερουσιασταὶ λαμβάνουν ἀποζημιώσεις πεντακοσίων δραχμῶν κατὰ μῆνα, δι' ὅσον ἐκάστοτε διαρκέσωσι αἱ νομοθετικαὶ ἢ δικαστικαὶ ἐργασίαι αὐτῶν. »

Παρετήρησαν τινὲς τῶν πληρεξουσίων, οἱ μὲν ὅτι εἶναι καλὸν νὰ προστεθῇ κατ' ἔτος, οἱ δὲ, κατὰ τὴν τῆς Συνόδου περίοδον, ἀλλ' ἀμφοτέραι αἱ παρατηρήσεις αὗται ἀπερρίχθησαν, ἡ μὲν, διότι δύνανται καὶ δις κατ' ἔτος νὰ συνέλθωσιν, ἡ δὲ, διότι δὲν περιέχει καὶ τὴν δικαστικὴν τῆς Γερουσίας ἐνέργειαν.

Ἡ Συνέλευσις, ἐρωτηθεῖσα παρὰ τοῦ Προέδρου, παρεδέχθη παμψηφεί τὸ εἰρημένον ἐδάφιον, ὡς ἐξετέθη ἀνωτέρω.

Ἐντεῦθεν ἀνεγνώσθη τὸ δεύτερον ἐδάφιον τοῦ 79 Ἀρθρου, ἔχον οὕτω·

α Οἱ λόγῳ πολιτικῆς ἢ στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας ἢ ἄλλως πως μισθοδοτούμενοι Γερουσιασταὶ δὲν λαμβάνουν, εἰμὴ τὸ τυχὸν ἐλλείπον μέχρι τῆς ἀνωτέρω ὁρισθείσης μισθοδοσίας. »

Ἐνταῦθα παρετηρήθη ὑπὸ τοῦ Προέδρου, ὅτι διὰ νὰ συνάδῃ τὸ ἐδάφιον τοῦτο μὲ τὰ ἐν τῷ ἄρθρῳ 68 παραδεδεγμένα, εἶναι καλὸν ἀντὶ τῆς λέξεως α μισθοδοσίας » νὰ τεθῇ ἡ λέξις α ἀποζημιώσεως. »

Εἷς τῶν πληρεξουσίων ἀναστὰς, εἶπεν· ὁ μέγας ἱστορικὸς καὶ πολιτικὸς Θουκυδίδης ἀναφέρει, ὅτι κατὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον οἱ Ἀθηναῖοι, τρυχόμενοι ὑπὸ τῆς πείνης καὶ τῆς νόσου μετέβαλον καὶ αὐτὰς τὰς σημασίας τῶν λέξεων. Αὐτὸ τοῦτο, δύναται νὰ εἰπῇ τις καὶ δι' ἡμᾶς καταθλιβομένους ἐξ ἠθικῶν αἰτιῶν, ὅτι διαστρέφωμεν τὰς σημασίας τῶν λέξεων. Τὸ 6' τοῦτο ἐδάφιον ἐγράφη παρὰ τῆς ἐπιτροπῆς ὡς συνέπεια τοῦ ἄ, ἀλλ' ἤδη, τροποποιηθέντος τοῦ ἄ καὶ μεταβληθείσης τῆς μισθοδοσίας εἰς ἀποζημιώσιν, δὲν ὑπάρχει πλέον οὐδεμία χρεία αὐτοῦ, διότι ἡ ἀποζημιώσις δίδεται ἀντὶ τῶν ἐξόδων τῆς μεταβάσεως κτλ. τοῦ Γερουσιαστοῦ. Προτείνω ἐπομένως τὴν παντελεῖαν τοῦ ἐδαφίου τούτου ἐξάλειψιν. Πολλοὶ ἐφώνησαν νὰ μείνῃ τὸ ἐδάφιον ὡς ἔχει καὶ ἡ λέξις α ἀποζημιώσεως. »

Ὁ Πρόεδρος ἠρώτησε, ἀδέχεται ἡ Συνέλευσις τὸ ἐδάφιον τοῦ ἄρθρου 79 μετὰ τῆς μεταβολῆς τῆς λέξεως ἀποζημιώσεως; » Ἡ Συνέλευσις ἀπήντησε καταφατικῶς. Οὕτως ὁλόκληρον τὸ 79 ἄρθρον ἀνεγνώσθη καὶ ἐγένετο παραδεκτὸν, ὡς ἔπεται·

Άρθρ. 79.

α Οἱ Γερουσιασταὶ λαμβάνουσιν ἀποζημιώσιν 500 δραχμῶν κατὰ μῆνα, δι' ὅσον ἐκάστοτε διαρκέσωσιν αἱ νομοθετικαὶ ἢ δικαστικαὶ ἐργασίαι αὐτῶν.

Οἱ λόγῳ πολιτικῆς ἢ στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας, ἢ ἄλλως ποιεῖ μισθοδοτούμενοι Γερουσιασταὶ δὲν λαμβάνουσιν, εἰμὴ τὸ τυχὸν ἐλλείπον μέχρι τῆς ἀνωτέρω ὀρισθείσης ἀποζημιώσεως. »

Ἰννοεῖ, εἶπεν, εἰς τῶν πληρεξουσίων, ὅτι ὁ Γερουσιαστὴς δὲν θέλει ἔχει συγχρόνως καὶ ἄλλην ὑπηρεσίαν, διότι 1) ἡ θέσις τοῦ Γερουσιαστοῦ, ἔξοχος οὔσα, καθ' ὃ ἀνήκουσα εἰς τὸ τρίτον μέρος τῆς νομοθετικῆς δυνάμεως, δὲν συμβιβάζεται ποσῶς τῇ τοῦ ὑπἀλλήλου, διότι ὁ ὑπἀλλήλος ὡς τοιοῦτος ὑπόκειται καὶ εἰς ἐπιπλήξεις οὐ μόνον τοῦ Ἱπουργοῦ, ἀλλὰ καὶ αὐτοῦ τοῦ Διοικητοῦ. 2) θέλει συγκεντρωθῇ εἰς τὴν Γερουσίαν, ἔχουσιν μεθ' ἑαυτῆς καὶ τὸ Ἱπουργεῖον, τὸ πλεῖστον μέρος τῆς πολιτικῆς δυνάμεως. Τοῦτο δὲ δὲν ἀντίκειται ποσῶς εἰς τὰ τεθέντα προσόντα, διότι ταῦτα πρὸ τοῦ διορισμοῦ λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν. Δὲν πρέπει εἰς τὸν Γερουσιαστὴν, ἰσόβιον γενόμενον χάριν τῆς ἀνεξαρτησίας του, νὰ ᾔναι καὶ ὑπἀλλήλος συγχρόνως· ἡ θέσις αὐτοῦ δὲν δύναται νὰ συμβιβασθῇ, εἰμὴ μόνον μὲ τὴν τοῦ Ἱπουργοῦ καὶ τοῦ Πρέσβευς.

Ἐρωτηθεῖσα ἡ Συνέλευσις παρὰ τοῦ Προέδρου, ἂν δέχεται εἰς συζήτησιν τὴν γενομένην παρατήρησιν, ὁμορῶνως ἀπήντησεν ἀποφατικῶς.

Ἐντεῦθεν δὲ μετέβη εἰς τὴν συζήτησιν τῶν ἐπομένων ἄρθρων τοῦ σχεδίου.

Ἀνεγνωσθέντος τοῦ ἄρθρου 80, ἔχοντος οὕτω·

« Κατὰ τὴν βουλευτικὴν Σύνοδον τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ πεντηκοστοῦ τρίτου ἔτους ἡ Νομοθετικὴ ἐξουσία θέλει ἀναθεωρήσῃ τὸ παρὸν περὶ Γερουσίας κεφάλαιον καὶ ὅλας τὰς μετ' αὐτὰ σχέσιν ἐχούσας διατάξεις τοῦ Συντάγματος. »

Ἀπερασίσθη παρὰ τῆς Συνελεύσεως νὰ ἐξαλειφθῇ, καθὼς περιττὸν πλέον καὶ ἀσυμβίβαστον μὲ τὰ παραδεδεγμένα. Ἐκ τούτου μετεβλήθη ὁ ἀριθμὸς τῶν κατωτέρω ἄρθρων, ἐλαττωθεὶς κατὰ μονάδα εἰς ἓνα ἕκαστον αὐτῶν.

Ἀνεγνώσθη ἀκολούθως τὸ ἄρθρον 80, ἔχον οὕτω·

Άρθρ. 80.

α Οὐδεὶς ἐκ τῆς Βασιλικῆς οἰκογενείας δύναται νὰ διορισθῇ ὑπουργός. » καὶ ἐγένετο παμψηφεί παραδεκτὸν εἰς τὴν Συνέλευσιν.

Μετὰ τοῦτο ἀνεγνώσθη τὸ

Άρθρ. 81.

α Οἱ Ὑπουργοὶ ψηφοποροῦν εἰς τὴν Βουλὴν καὶ τὴν Γερουσίαν τότε μόνον, ὅταν ᾖναι μέλη αὐτῶν. ἔχουσι δὲ εἴσοδον ἐλευθέραν εἰς τὰς συνεδριάσεις των, καὶ ἀκούονται, ὡς αἰσὶς ζητήσωσι τὸν λόγον. Ἡ Βουλὴ καὶ ἡ Γερουσία δύνανται ν' ἀπακτέσωσι τὴν παρουσίαν τῶν Ὑπουργῶν. »

Παρατηρήθη ἐπὶ τούτου ὑπὸ τινος τῶν πληρεξουσίων, ὅτι εἶναι καλὸν νὰ μὴν ἔχουσι ψῆφον οἱ Ὑπουργοὶ εἰς τὴν Γερουσίαν, μήτε εἰς αὐτὴν τὴν Βουλὴν. Δὲν πρέπει νὰ παρατηρήσωμεν ἡμεῖς, εἶπε, τὸ τί γίνεται εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ εἰς τὴν Ἀγγλίαν κατὰ τοῦτο, διότι ἐκεῖ εἶναι πολυμελὴ τὰ βουλευτήρια· παρ' ἡμῖν ὅμως ἡ Γερουσία ἐξ εἴκοσι καὶ ἐπτὰ δύναται νὰ σύγκληται. Ἐπομένως, ἐὰν οἱ Ὑπουργοὶ ἔχουσι ψῆφον ἐπὶ τὸν ἀριθμὸν ὄντες, ἐπειδὴ δεκατεσσάρων μελῶν παρόντων θέλει λογίζεσθαι πλήρης ἡ Γερουσία, τὸ Ὑπουργεῖον, ἂν ὅλοι ᾖναι Γερουσιασταί, μίαν ψῆφον μόνον ἔχον, θέλει φέρει τὴν πλειονοψηφίαν τῆς Γερουσίας. Τὸ δὲ ἄτοπον τοῦτο καθίσταται μεγαλήτερον, ὅταν στοχαθῶμεν, ὅτι ἡ Γερουσία δικάζει τοὺς Ὑπουργούς. Τὸ αὐτὸ σχεδὸν θέλει γίνει καὶ εἰς τὴν Βουλὴν· ἀλλ' εἶναι δίκαιον ν' ἀφαιθῇ οὕτως ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία εἰς τὸ Ὑπουργεῖον;

Ἀντιπαρατηρήθη παρ' ἄλλων, ὅτι δύο λόγοι παρέχουσι τὰς ὑποψίας ταύτας· 1) ὅτι θέλει μορφωθῇ εἰς τὴν Γερουσίαν πλειονοψηφία ἐξ Ὑπουργῶν· ἀλλ' οἱ Ὑπουργοὶ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐκ τῆς Βουλῆς λαμβάνονται, ὥστε οὐδεὶς φόβος κατὰ τοῦτο ὑπάρχει· μήπως οἱ Γερουσιασταὶ ὥσι καὶ Ὑπουργοί.

2) Ὅτι ἡ Γερουσία δικάζει τοὺς Ὑπουργούς· ἀλλ' ἐν ταύτῃ τῇ περιπτώσει ὁ δικαζόμενος Ὑπουργὸς δὲν ἔχει ψῆφον.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη ὁμοφώνως τὸ ἄρθρον ὡς εἶναι εἰς τὸ σχέδιον.

Ἐντεῦθεν ἀνεγνώσθησαν τὰ ἀκόλουθα ἄρθρα:

Άρθρ. 82.

α Ποτὲ διαταγὴ τοῦ Βασιλέως ἐγγραφὸς ἢ προφορικὴ δὲν ἀπαλλάττει τῆς εὐθύνης τοὺς Ὑπουργούς. »

Άρθρ. 83.

α Ἡ Βουλὴ ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ κατηγορῇ τοὺς Ὑπουργούς ἐνώπιον τῆς Γερουσίας, ἥτις δικάζει αὐτοὺς εἰς δημοσίαν συνεδρίαν. »

Εἰδικὸς νόμος θέλει ὀρίσει τὰ περὶ εὐθύνης τῶν Ὑπουργῶν, τὰς ἐπιβλητέας ποινὰς καὶ τὴν διαδικασίαν. »

Άρθρ. 84.

α Μέχρι τῆς ἐκδόσεως τοῦ εἰδικοῦ περὶ εὐθύνης Ὑπουργῶν

νόμου, ἡ Βουλὴ δύναται νὰ κατηγορῇ αὐτοὺς καὶ ἡ Γερουσία νὰ τοὺς δικάζῃ ἕνεκεν ἐσχάτης προδοσίας, καταχρήσεως δημοσίας περιουσίας, παρανόμου εἰσπράξεως, καὶ πάσης παραβάσεως τῶν ὅρων τοῦ Συντάγματος. »

Ἄρθρ. 85.

« Ὁ Βασιλεὺς δύναται ν' ἀπονείμῃ χάριν εἰς Ὑπουργὸν καταδικασθέντα ὑπὸ τῆς Γερουσίας, μόνον ἐπὶ τῇ αἰτήσῃ αὐτῆς, ἡ τῆς Βουλῆς. »

Περὶ δικαστικῆς ἐξουσίας.

Ἄρθρ. 86.

Ἡ δικαιοσύνη ἐνεργεῖται διὰ δικαστῶν, ὑπὸ τοῦ Βασιλέως διοριζομένων. »

Καὶ ἐγένοντο παραδεκτὰ ὡς εἰσὶν εἰς τὸ σχέδιον.

Μετὰ ταῦτα ἀνεγνώσθη τὸ ἄρθρον 87, ἔχον οὕτω·

« Οἱ δικασταὶ θέλουσιν εἶσθαι ἰσόβιοι. Ὁ χρόνος καθ' ὃν θέλουσιν καταδικασθῇ τοιοῦτοι θέλει ὁρισθῇ δι' εἰδικοῦ νόμου, ἐκδοθησομένου μετὰ παρέλευσιν πέντε ἐτῶν ἀπὸ τῆς νομίμου δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος Συντάγματος.

Ἀφ' ἧς ἐποχῆς οἱ δικασταὶ κατασταθῶσιν ἰσόβιοι, δύνανται μὲν νὰ μετατεθῶσιν, οὐδέποτε δὲ νὰ παύσωσιν, ἄνευ δικαστικῆς ἀποφάσεως.

Εἰπὸν τινες νὰ τεθῇ ἀντὶ « μετὰ παρέλευσιν πέντε ἐτῶν, τὸ « δέκα ἐτῶν. »

Ὁ εἰσηγητὴς παρετίρησεν, ὅτι τὸ ἄρθρον τοῦτο καθιεροῖ τὴν σωτήριον ἀρχὴν τῆς ἰσοβιότητος τοῦ δικαστοῦ, ἥτις ἀσφαλίζει τὴν ἀνεξαρτησίαν αὐτῶν. Ἀλλ' ἡ ἐπιτροπὴ, ἔχουσα ὑπ' ὄψιν τὴν παροῦσαν τῶν δικαστηρίων κατάστασιν, ἀνέθηκεν εἰς τὰς Βουλὰς τὸ νὰ πράξωσι τοῦτο μετὰ παρέλευσιν πέντε ἐτῶν, καὶ τότε νὰ προσδιορισθῇ διὰ νόμου πότε θέλει ἀρχίσῃ ἡ ἰσοβιότης. Ἡδὲ νὰ θέσωμεν μακρυτέραν προθεσμίαν δὲν εἶναι ἴσως καλὸν, διότι ἴσως θέλει φανῇ ἀναγκαῖον εἰς τὴν Βουλὴν νὰ πράξῃ τοῦτο μετὰ πέντε ἔτη. Ἄς ἀναθέσωμεν αὐτὸ εἰς τὴν σύνεσιν τῶν Βουλῶν.

Ἀλλ' ἂν τὸ α'. ἐδάφιον τοῦ ἁρθρου 87 ἀσφαλίζῃ τὴν ἀνεξαρτησίαν τοῦ δικαστοῦ, τὸ β'. ὅμως προσβάλλει τὰ καίρια αὐτὴν, καὶ φέρει εἰς τὸ ἐναντίον ἀποτέλεσμα, μὴ καθιεροῦν τὸ ἀμετάθετον αὐτῶν. Πολλάκις ἡ μετάθεσις παρέχει εἰς τὸν ὑπ' ἄλλῃλον τοὺς αὐτοὺς τῆς παύσεως φόβους. Διὸ προτείνω νὰ τροποποιηθῇ οὕτω ;

« Ἀφ' ἧς ἐποχῆς οἱ δικασταὶ κατασταθῶσιν ἰσόβιοι δὲν δύνανται νὰ παύσωσιν ἄνευ δικαστικῆς ἀποφάσεως. Ἡ Συνέλευσις

παρεδέχθη τὸ μὲν α' ἐδάφιον τοῦ ἄρθρου 87 νὰ μείνῃ, ὡς εἶναι εἰς τὸ σχέδιον, τὸ δὲ β' νὰ τροποποιηθῇ κατὰ τὴν τοῦ εἰσηγητοῦ πρότασιν. Ὅθεν τὸ 87 ἄρθρον ἐτροποποιήθη οὕτω.

Ἄρθρ. 87

α Οἱ δικάσται θέλουν εἶσθαι ἰσόβιοι. Ὁ χρόνος, καθ' ὃν θέλουν κατασταθῇ τοιοῦτοι, θέλει ὀρισθῇ δι' εἰδικοῦ νόμου, ἐκδοθησομένου μετὰ παρέλευσιν πέντε ἐτῶν ἀπὸ τῆς νομίμου δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος Συντάγματος.

α Ἀρ' ἧς ἐποχῆς οἱ δικάσται κατασταθῶσιν ἰσόβιοι δὲν δύνανται νὰ παύσωσιν, ἄνευ δικαστικῆς ἀποφάσεως. »

Ἀκολούθως ἀνεγνώσθη τὸ ἄρθρ. 88, ἔχον οὕτω:

α Εἰδικὸς νόμος θέλει κανονίσει τὰ περὶ ἀποχωρήσεως τῶν ἰσοβίων δικαστῶν, ἐνεκα γήρατος ἢ διαρκῶν νοσημάτων. Ὁ εἰσηγητὴς παρετήρησεν, ὅτι τοῦτο ἐτέθη οὐχὶ πρὸς ὠφέλειαν τῶν δικαστῶν, διότι οὕτοι ἐκηρύχθησαν ἰσόβιοι, ἀλλὰ τῆς κοινωνίας, τὴν ὁποίαν δὲν θέλουσιν ὠφελεῖ πλέον, περιελθόντες εἰς κατάστασιν ἀνικανότητος· ἀλλ' αὐτοὶ οὗτοι οἱ λόγοι ἐφαρμόζονται καὶ εἰς τοὺς Γερουσιαστάς, ἰσοβίους καὶ τούτους ὄντας. Ἐπομένως προτείνω νὰ προστεθῇ ἡ λέξις « τῶν Γερουσιαστῶν » καὶ τότε τὸ προκείμενον ἄρθρον νὰ τεθῇ εἰς τὰς γενικὰς διατάξεις.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη ὁμοφώνως τὴν τε προταθεῖσαν προτερίκην καὶ τὴν μεταβολὴν τῆς θέσεως τοῦ ἄρθρου. Ὅθεν τὸ ἄρθρ. 88, λαβὼν τὴν θέσιν τοῦ 97 τοῦ σχεδίου, ἀνεγνώσθη, ἔχον οὕτω.

Ἄρθρ. 97.

α Εἰδικὸς νόμος θέλει κανονίσει τὰ περὶ ἀποχωρήσεως τῶν Γερουσιαστῶν καὶ ἰσοβίων δικαστῶν ἐνεκα γήρατος ἢ διαρκῶν νοσημάτων. »

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη·

Ἐκ τούτου ὁ ἀριθμὸς τῶν κατωτέρω ἄρθρων μέχρι τοῦ 97, ἡλαττώθη αὐθις κατὰ μονάδα.

Ἀνεγνώσθη ἔπειτα τὸ ἀκόλουθον ἄρθρον τοῦ σχεδίου, ἔχον οὕτω:

Ἄρθρ. 88.

α Εἰσαγγελεῖς, ἀντεισαγγελεῖς καὶ εἰρηνοδίκαι δὲν ἀπολαμβάνουσι τῶν δικαιωμάτων τῆς ἰσοβιότητος.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη αὐτὸ ὁμοψήφως.

Ἀνεγνώσθη τὸ ἐπόμενον ἄρθρον τοῦ σχεδίου, ἔχον οὕτω.

Ἄρθρ. 89.

Οὐδεὶς ἀφαιρεῖται ἄκων τοῦ παρὰ τοῦ νόμου ὠρισμένου εἰς αὐτὸν δικαστοῦ· ὅθεν δικαστικαὶ ἐπιτροπαὶ καὶ ἑκτακτα δικαστήρια ὑφ' ὑποιονδήποτε ὄνομα δὲν ἐπιτρέπεται νὰ συστηθῶσιν.

Ὁ εἰσηγητὴς δ' ἐπρόσθεσεν, ὅτι εἰς τὴν ἀπαγορευτικὴν ταύτην διάταξιν τοῦ ἄρθρου δὲν περιλαμβάνονται τὰ στρατιωτικὰ καὶ ναυτικὰ δικαστήρια, τὰ ὅποια συσταίνονται ἰδίως διὰ τὴν τιμώρησιν τῶν ἐγκλημάτων τοῦ στρατοῦ ξηρᾶς τε καὶ θαλάσσης.

Ἐπὶ τῇ παρατηρήσει τινῶν πληρεξουσίων, εἰπόντων, ὅτι ἡ παραδοχὴ τοῦ ἄρθρου δύναται νὰ φέρῃ πρόσκομμα εἰς τὴν παρὰ τῶν προξενείων ἐνεργουμένην δικαστικὴν δικαιοδοσίαν.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη τὸ ἄρθρον, ὥπως εἶναι εἰς τὸ σχέδιον, ἀποφυνθείσα, τὸ νὰ σημειωθῇ εἰς τὰ πρακτικά, ὅτι αἱ περὶ ἐκτάκτων δικαστηρίων διατάξεις περιορίζονται μόνον ἐντὸς τῆς Ἐπικρατείας.

Μετὰ τοῦτο ἀνεγνώσθησαν τὰ ἄρθ. 90 καὶ 91, ἔχοντα οὕτω

Ἄρθρ. 90

α Αἱ συνεδριάσεις τῶν δικαστηρίων εἶναι δημόσιαι, ἐκτὸς ὅταν ἡ δημοσιότης ᾔθελεν εἶσθαι ἐπιβλαβὴς εἰς τὰ χρηστὰ ᾔθη καὶ τὴν κοινὴν εὐταξίαν, ἀλλὰ τότε τὰ δικαστήρια ὀφείλουσι νὰ ἐκδίδωσι περὶ τούτου ἀπόφασιν.

Ἄρθρ. 91.

α Πᾶσα ἀπόφασις πρέπει νὰ ᾔναι αἰτιολογημένη καὶ ν' ἀπαγγέλληται ἐπὶ δημοσίᾳ συνεδριάσει.

Ἐγένοντο δὲ παραδεκτὰ εἰς τὴν Συνέλευσιν.

Ἀνεγνώσθη ἀκολούθως τὸ ἐπόμενον ἄρθρον 92 ὡς ἑξῆς. α Τὸ ὀρκωτικὸν σύστημα διατηρεῖται, καὶ οὐδεμίᾳ τροποποιήσεϊ δύναται νὰ γενῇ ἄνευ νόμου.

Ἐνταῦθα ἐπρότεινεν εἰς τῶν πληρεξουσίων νὰ σημειωθῇ εἰς τὰ πρακτικά ῥητῶς ὅτι καὶ διὰ νόμου ποτὲ δὲν δύναται νὰ καταργηθῇ τὸ σύστημα, ἀλλὰ κατὰ τοὺς τύπους μόνον νὰ τροπολογηθῇ.

Ἄλλος δ' ἐπαρετήρησεν, ὅτι κατὰ τὴν ἐκφράσιν τοῦ ἄρθρου δύναται ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία νὰ κάμῃ τροποποιήσεις οὐσιώδεις, δ' ὣν νὰ κολοβώσῃ τὸ σύστημα.

Λέγοντες ὀρκωτικὸν σύστημα, εἶπεν ἄλλος, ἐννοοῦμεν, καὶ περιλαμβάνομεν ὅλας ἐκεῖνας τὰς διατάξεις, αἵτινες ἀποτελοῦσι συμπλήρωμά τι ἀμετάβλητον· ὅθεν εἰς τὸ σύστημα οὔτε διὰ νόμου, οὔτ' ἄλλως πῶς δὲν δύναται νὰ γίνῃ καμμία μεταβολὴ ἢ τροποποιήσις. Μεταβολὴ δύναται νὰ γίνῃ μόνον περὶ τοὺς ἐπουσιώδεις τύπους, οἵτινες τροποποιούμενοι δὲν παραβιάπτουσι τὸ σύστημα ποσῶς. Ἐπρότεινεν ἐπομένως νὰ ἐξηγηθῇ ἡ τοιαύτη ἰδέα διὰ τοῦ ἄρθρου.

Μετὰ τούτους παρετήρησεν ὁ εἰσηγητὴς, ὅτι ἐντὸς τοῦ Συντάγματος καθιερώθη ἀρχή, ὅτι οὐδεμίᾳ διάταξις γίνεται ἄνευ

νόμου· ὅθεν λέγοντες εἰς τὸ ἄρθρον, ὅτι οὐδεμία τροποποιήσις εἰς τὰς ἐπουσιώδεις διατάξεις δύναται νὰ γίνη ἄνευ νόμου, κάμνομεν περιττὴν ἐπανάληψιν τῆς καθιερωθείσης ἀρχῆς· ὅ,τι ἡ Συνέλευσις ἐπιθυμεῖ εἶναι νὰ καθιερωθῇ ἀμετάβλητον καὶ ἀναλλοίωτον τὸ ὀρκωτὸν σύστημα κατὰ τὰς συνταγματικὰς ἀρχάς. Ἀρκεῖ ἄρα νὰ θέσωμεν ἐντὸς τοῦ Συντάγματος τὴν ἀρχὴν μόνον, ὅτι τὸ ὀρκωτικὸν σύστημα διατηρεῖται.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη· τὸ δὲ προκείμενον ἄρθρον, συνταχθὲν οὕτω,

Ἄρθρ. 92.

« Τὸ ὀρκωτὸν σύστημα διατηρεῖται ».

Ἐγένετο παραδεκτὸν εἰς τὴν Συνέλευσιν,

Ἀνεγνώσθη ὑπὸ τοῦ εἰσηγητοῦ τὸ ἐπόμενον ἄρθρον τοῦ σχεδίου, ἔχον οὕτω· « Τὰ πολιτικὰ ἐγκλήματα καὶ τὰ τοῦ τύπου, ὅσας τις ταῦτα δὲν ἀφορῶσι τὸν ἰδιωτικὸν βίον, δικάζονται ὑπὸ τῶν ἐνόρκων ». Παρατηρήθη δὲ ὑπ' αὐτοῦ, ὅτι ἡ φράσις « ὅσας τις ταῦτα κτλ. » ἀναφέρεται μόνον εἰς τὰ ἐγκλήματα τοῦ τύπου, οὐχὶ δὲ καὶ εἰς τὰ πολιτικὰ, ἥτοι τὰ κατὰ τοῦ Κράτους, διότι ἐν γένει ταῦτα δικάζονται ὑπὸ τῶν ἐνόρκων, ὡσαύτως καὶ τὰ τοῦ τύπου, ἐκτὸς, ὅταν ἀφορῶσι τὸν ἰδιωτικὸν βίον, ὅτε πρὸς περισσοτέραν ἐγγύησιν, καὶ διὰ νὰ μὴν δίδεται ἀφορμὴ μεγαλητέρων προσβολῶν, τὰ ἐγκλήματα τοῦ τύπου δικάζονται ὑπὸ τῶν τακτικῶν δικαστῶν· ἐπρότεινε δὲ, ὅτι διὰ νὰ ᾔηται τὸ ἄρθρον εὐκρινὲς σύμφωνον μὲ τὰς παρατηρήσεις ταύτας νὰ συνταχθῇ οὕτω,

Ἄρθρ. 93.

« Τὰ πολιτικὰ ἐγκλήματα δικάζονται ὑπὸ τῶν ἐνόρκων, ὡσαύτως καὶ τὰ τοῦ τύπου, ὅσας τις ταῦτα δὲν ἀφορῶσι τὸν ἰδιωτικὸν βίον ».

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη αὐτό.

Ἀνεγνώσθη ἔπειτα τὸ κατόπιν ἄρθρον τοῦ σχεδίου λέγον,

Ἄρθρον 94.

Δὲν ἐπιτρέπεται εἰς τὸν δικαστὴν νὰ δεχθῇ καὶ ἄλλην ὑπηρεσίαν ἑμμισθον, ἐκτὸς τῆς τοῦ Καθηγητοῦ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ. »

Εἰς τῶν πληρεξουσίων ἐπρότεινε ν' ἀπαγορευθῇ ῥητῶς εἰς τὸν δικαστὴν νὰ δεχθῇ καὶ ἄμισθον ὑπηρεσίαν, ἐκτὸς τῆς τοῦ Βουλευτοῦ, τοῦ Γερουσιασμοῦ καὶ τῆς τοῦ Καθηγητοῦ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ· ἐννοεῖται δὲ, ὅτι δὲν ἀπαγορεύεται εἰς τὸν δικαστὴν τὸ νὰ ᾔηται καὶ μέλος ἐπιτροπῶν, μὴ εὐσης ταύτης τῆς ὑπηρεσίας τακτικῆς.

Εἰς τὴν πρότασιν ταύτην ἀντιπαρατήρησεν ὁ εἰσηγητής, ὅτι ἡ ἀπαγόρευσις ἄλλης ἑμμίσθου ὑπηρεσίας διὰ τὸν δικαστὴν ἐτέθη

πρὸς περισσοτέραν ἐγγύησιν τῆς ἀνεξαρτησίας του, τὴν ὁποίαν δύναται νὰ ἐπιρρέαζῃ ἡ ἐξουσία διὰ τῆς ἐπισωρεύσεως ἐμμίσθων, ὑπηρεσιῶν εἰς τὸν δικαστὴν. Ἡ δὲ τοῦ Πανεπιστημίου θέσις τοῦ Καθηγητοῦ εἶναι τιμητικὴ· ὁ δικαστὴς δὲν λαμβάνει, εἰμὴ ἐπιμίσθιον μόνον.

Εἰς τὸν χαρακτῆρα τοῦ δικαστοῦ ἀρμόζουσιν αἱ τιμητικαὶ θέσεις, ὡς εἶναι καὶ ἡ τοῦ Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη τὸ ἄρθρον, ὅπως εἶναι εἰς τὸ σχέδιον, ἀποφανθεῖσα νὰ σημειωθῇ εἰς τὰ πρακτικὰ, ὅτι ὁ δικαστὴς διὰ τὴν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ θέσιν τοῦ Καθηγητοῦ λαμβάνει μόνον ἐπιμίσθιον.

Ἀνεγνώσθη ἔπειτα τὸ ἐπόμενον ἄρθρον τοῦ σχεδίου, ὡς ἐξῆς·
Ἄρθρ 95.

« Εἰδικὸς Νόμος θέλει κανονίσαι τὰ περὶ Στρατοδικείων καὶ Ναυτοδικείων. »

Παρατηρήθη ἐνταῦθα ὑπὸ τινων πληρεξουσίων, ὅτι καθόσον ἀφορᾷ τὰ στρατοδικεῖα, ἐπειδὴ ταῦτα εἶναι διαρκῶς συστημένα, καὶ ταῦτα μόνον ἐννοεῖ τὸ ἄρθρον, νὰ προστεθῇ ἡ λέξις « διαρκῶν στρατοδικείων » διὰ νὰ ἀπαγορευθῇ τοιοῦτοτρόπως ἡ σύστασις ἐκτάτων στρατιωτικῶν δικαστηρίων.

Τὴν πρότασιν αὐτὴν ἀντέκρουσεν ὁ εἰσηγητὴς, λέγων, ὅτι δὲν πρέπει νὰ προστεθῇ ἡ λέξις « διαρκῶν » διότι τότε τί θέλει ἐνεργεῖσθαι ἐν καιρῷ πολέμου καὶ ἐκστρατειῶν, ὅτε τὰ ἐγκλήματα τοῦ στρατοῦ ἢ τοῦ ναυτικοῦ πρέπει νὰ προλαμβάνωνται στιγμικίως διὰ τοῦ παραδειγματισμοῦ;

Ἀντεπαρατήρησαν ἄλλοι, ὅτι ἡ λέξις διαρκῶν εἶναι καλὸν νὰ προστεθῇ, διότι παρέχει ἐγγυήσεις εἰς τὴν κοινωνίαν. Τὸ παράδειγμα τῆς Γαλλίας τὸ ὁποῖον ἔφερον οἱ προλαλήσαντες, δὲν ἔχει οὕτω, διότι καὶ εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ ἀλλαχοῦ, ἅμα συστηθῇ μοῖρά τις, συνίσταται συνεχρόνως καὶ διαρκὲς δικαστήριον αὐτῆς· ἄλλως ποίαν ἐγγύησιν θέλει ἔχει ὁ δικαζόμενος, ὅταν ἐπὶ δίκης ὠρισμένου ἀτόμου ὁ στρατηγὸς καλῇ οἴουσδήποτε θέλει ὡς δικαστὰς;

Ἐν καιρῷ ἐκστρατείας καὶ πολέμου, παρατήρησεν ἄλλος, ὁ στρατηγὸς ἔχει τὸ δικαίωμα κατὰ τοὺς Γαλλικοὺς στρατιωτικοὺς νόμους, ἰσχύοντας καὶ καθ' ἡμᾶς, νὰ συνιστᾷ στρατοδικεῖα ἐν περιπτώσει ἀνάγκης καθ' ὃ εὐρισκόμενος μακρὰν τοῦ κέντρου τοῦ στρατοπέδου· ἐπρότεινεν ἐπομένως νὰ διατηρηθῇ τὸ ἄρθρον ὅπως εἶναι εἰς τὸ σχέδιον.

Ἐφ' ἱκανὸν συζητηθέντος τοῦ ἀντικειμένου τούτου, ἡ Συνέ-

λευσις παρεδέχθη τὸ ἄρθρον ὡς εἶναι εἰς τὸ σχέδιον, ἀποφανθεῖσα νὰ σημειωθῶσιν εἰς τὰ πρακτικὰ τὰ λελεγμένα περὶ τοῦ διαρκοῦς τῶν στρατοδικείων καὶ ναυτοδικείων.

Ἀνεγνώσθη ἀπὸ τοῦ εἰσηγητῆν τὸ ἐπόμενον ἄρθρον τοῦ σχεδίου, ἔχον οὕτω·

Ἄρθρ. 96.

« Τὰ προσύντα τῶν δικαστικῶν ὑπαλλήλων θέλουν ὁρισθῇ δι' εἰδικοῦ νόμου. »

Ἐγένετο δὲ ὁμοψήφως παραδεκτὸν εἰς τὴν Συνέλευσιν.

Μετὰ ταῦτα ἡ Συνέλευσις μετέβη εἰς τὴν συζήτησιν τοῦ ἐπομένου μέρους τοῦ Συντάγματος, ἐπιγραφομένου « Γενικαὶ διατάξεις » τοῦ ὁποίου πρῶτον ἄρθρον, εἶναι τὸ ἀνωτέρω ἐκτεθέν 97 ἄρθρον.

Ὁ δὲ εἰσηγητὴς ἀνέγνωσε τὰ ἄρθρα 98, 99 καὶ 100 τοῦ σχεδίου, ἔχοντα οὕτω·

« Γενικαὶ διατάξεις. »

Ἄρθρ. 98.

Ἄνευ νόμου στρατὸς ξένος οὔτε εἶναι δεκτὸς εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ὑπηρεσίαν, οὔτε δύναται νὰ διαμείνῃ εἰς τὸ Κράτος, ἢ νὰ διέλθῃ δι' αὐτοῦ. »

Ἄρθρ. 99.

« Μόνον ὅπως καὶ ὅταν ὁ Νόμος διατάσῃ οἱ στρατιωτικοὶ καὶ ναυτικοὶ στεροῦνται τοῦ βαθμοῦ, τῶν τιμῶν καὶ τῶν συντάξεων των. »

Ἄρθρ. 100.

« Οὐδεὶς ὅρκος ἐπιβάλλεται ἄνευ Νόμου, ὀρίζοντος καὶ τὸν τόπον αὐτοῦ. »

Ἐγένοντο δὲ ταῦτα ὁμοψήφως παραδεκτὰ εἰς τὴν Συνέλευσιν.

Ἀκολούθως ὁ εἰσηγητὴς ἀνέγνωσε τὸ ἐπόμενον ἄρθρον 101 τοῦ σχεδίου, λέγον. « Τὰ διοικητικὰ δικαστήρια καταργοῦνται καὶ ὅλαι αἱ περὶ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ ὑποθέσεις θέλουν δικάζεσθαι τοῦ λοιποῦ ὑπὸ τῶν τακτικῶν δικαστηρίων· αἱ δὲ ἄρσεις συγκρούσεως ὑπὸ τοῦ Ἀρείου Πάγου. »

Εἰς δὲ τῶν πληρεξουσίων, λαβὼν τὸν λόγον ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τοῦ ἁρθρου τούτου, παρετήρησεν, ὅτι διὰ τοῦ ἁρθρου τούτου καταργοῦνται διὰ μιᾶς ὅχι μόνον τὰ ὑπάρχοντα διοικητικὰ δικαστήρια, ἀλλὰ καὶ πᾶν ἄλλο δικαστήριον, δυνάμενον νὰ συστηθῇ διὰ τὴν ἐκδίκασιν τῶν ὑποθέσεων τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ, ἥτοι καταργεῖται ἡ τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ δικαιοδοσία. Ἡ διοικητικὴ δικαιοδοσία διακρίνεται ἀπὸ

τὴν δικαστικὴν, διὰ νὰ προλαμβάνηται ἡ μεταξὺ τῶν σύγκρουσις καὶ διὰ νὰ μὴν ὑποτάσῃ ἡ μία τὴν ἄλλην, καὶ τὴν κατασφύρη. Πᾶσα ἐπέμβασις τῆς μιᾶς κατὰ τῆς ἄλλης ἐπιφέρει προσκόμματα εἰς τὴν διοικητικὴν ἢ τὴν δικαστικὴν ἐξουσίαν. Ἡ διάκρισις αὕτη διὰ τῆς διατάξεως τοῦ προκειμένου ἄρθρου καταργεῖται, καὶ ἡ διοικητικὴ δικαιοδοσία καθίσταται παράρτημα τῆς δικαστικῆς. Ἡ διάκρισις τῶν δύο τούτων δικαιοδοσιῶν ἐγείνεν ἀντικείμενον μεγάλων συζητήσεων, καὶ περίφημοι συγγραφεῖς δὲν συμβιβάζονται ἀκόμη μεταξὺ τῶν ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τοῦτο, τὸ ὁποῖον μένει ἄλυτον εἰς τὰ πλέον περρωτισμένα ἔθνη· ἡμεῖς δὲ, μόλις εἰσελθόντες εἰς τὸ συνταγματικὸν στάδιον, θέλομεν πράξει τόλμημα μέγιστον, ἀποκόπτοντες διὰ μιᾶς τὴν διάκρισιν τῶν δύο αὐτῶν δικαιοδοσιῶν. Ὅταν τὸ ἄρθρον τοῦ σχεδίου παραδεχθῇ εἰς τὴν Συνέλευσιν, τότε τὸ ζήτημα λύεται διὰ πάντα καὶ ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία δεσμεύεται, καὶ δὲν δύναται νὰ πράξῃ τι. Τὸ Βέλγιον εὐρέθη εἰς τὰς αὐτὰς ἀμφιβολίας ὡς καὶ ἡμεῖς· ἀβέλαιοι εἰς τὴν ἐκλογὴν τῆς μιᾶς ἢ τῆς ἄλλης τῶν δύο ἀντιθέτων γνωμῶν περὶ τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ, παρεδέχθησαν μέσον τινα ὅρον. Κατήργησαν μὲν τὰ διοικητικὰ δικαστήρια, ἀλλ' ἄφησαν τὸ δικαίωμα εἰς τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν νὰ κανονίσῃ τὰ περὶ διοικητικῆς δικαιοδοσίας δυνάμει Νόμου κατὰ τὰς περιστάσεις. Τοῦτο συμφέρει νὰ πράξωμεν καὶ ἡμεῖς. Καταργοῦντες τὰ ὑπάρχοντα διοικητικὰ δικαστήρια, νὰ ἀρῇσωμεν ἐλευθέραν τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν νὰ κανονίσῃ τὰ περὶ τούτου. Προτείνω λοιπόν νὰ τροποποιηθῇ τὸ ἄρθρον 101 τοῦ σχεδίου κατὰ τὸ 94 ἄρθρον τοῦ Βελγικοῦ Συντάγματος, διὰ νὰ μείνῃ καὶ εἰς ἡμᾶς μέσον διορθώσεως διὰ σφάλμα, τὸ ὁποῖον ἄλλως εἶναι ἀδιόρθωτον.

Ἄλλος εἶπεν, ὅτι τὸ ἄρθρ. εἶναι καλῶς συντεταγμένον, καὶ πᾶσα ἀμφιβολία χίρεται, ἂν γίνῃ μικρά τις προσθήκη. Εἰς τὰ διοικητικὰ δικαστήρια ὑπάγονται τὸ ἐλάχιστον μέρος τῶν ὑποθέσεων τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ, διότι δικάζουν μόνον τὰς μεταξὺ ἐνοικιασῶν, ὑπενοικιασῶν καὶ φορολογουμένων ἀναφυομένας διενέξεις. Συμφωνεῖ μὲ τὸν προαγορεύσαντα, ὅτι περὶ τοῦ ἀντικειμένου συνεγράφησαν πολλά· φρονεῖ, ὅμως, ὅτι αἱ διακρίσεις τῶν δικαστηρίων εἰς διοικητικὰ καὶ πολιτικὰ δικαστήρια εἰς μικρὰ κράτη, ὅχι μόνον δὲν ὠφελοῦν, ἀλλὰ καὶ βλάπτουν. Διὰ τοῦτο πρέπει, ὅλας αἱ διοικητικαὶ ὑποθέσεις νὰ παραπεμφθῶσιν εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια, εἰς τὰ ὁποῖα εἶναι περισσοτέρα ἐγγύησις καὶ πλείονες γνώσεις πρὸς ἐκδίκασιν τῶν ὑποθέσεων.

Ἐν τούτοις ὁ Πρόεδρος εἶπεν, ὅτι ὑπάρχουν δύο προτάσεις, ἡ

μὲν τοῦ πληρεξουσίου Βονίτζης, ἡ δὲ τοῦ τῶν Θεσσαλῶν, τὰς ὁποίας ὁ εἰσηγητὴς ἀνέγνωσε, καὶ ἀνεβλήθη ἡ συζήτησις αὐτῶν, ὡς μὴ ἔχουσιν σχέσιν μὲ τὸ 101 ἄρθρον,

Παρατηρήθη, ὅτι ἡ εἰς τὸ ἄρθρον ἑκφρασις α Νόμος ἰδιαιτέρος οὐ ὄχι μόνον εἶναι περιττὴ, ἀλλὰ καὶ ἐπιβλαβής· διότι ἐκ τούτου δύναται νὰ ἐξαχθῇ, ὅτι τὰ διοικητικὰ δικαστήρια συνεχωνεύθησαν μὲ τὰ τακτικά, καὶ ὅτι ἐγένετο πλεονάζημα τῆς δικαστικῆς ἢ διοικητικῆς δικαιοδοσίας, τὸ ὁποῖον ὅμως δὲν θέλει νὰ ἐκφράσῃ ἡ Συνέλευσις. Πρὸς τούτοις δι' ὀλίγων λέξεων δὲν εἶναι δυνατόν ποτὲ νὰ περιλάβωμεν πράγματα, τὰ ὁποῖα εἶναι ἀντικείμενα ὀργανισμῶν ὁλοκληρίων· διὰ τοῦτο α Νόμος ἰδιαιτέρος οὐ πρέπει νὰ ἐκλείψῃ, διότι ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία θέλει τροποποιήσῃ τὸν δικαστικὸν μας ὀργανισμόν καὶ τὰ τῆς δικαστικῆς ἐν γένει νομοθεσίας.

Ἀντιπαρτηρήθη ὑπ' ἄλλου, ὅτι τὸ προκείμενον ζήτημα ὀριστικῶς δὲν ἔλυσαν τὰ ἔθνη, τὰ ὁποῖα προενησχολήθησαν εἰς αὐτό· ἐν τῇ ἀμφιβολίᾳ πρέπει ν' ἀπέχωμεν. Τὸ νὰ εἰπώμεν ἀπλῶς ὅτι καταργοῦνται τὰ διοικητικὰ δικαστήρια θέλουν ἐπέλθῃ ὠφέλεια καὶ βλάβαι, τῶν ὁποίων τὰς συνεπείας δὲν δυνάμεθα νὰ μαντεύσωμεν ἤδη· διὰ τοῦτο, ἅς μείνῃ τὸ α νόμος ἰδιαιτέρος οὐ καὶ ἡ Βουλὴ θέλει προσπαθῇ νὰ συμβιβάσῃ τὰ πράγματα· ἂν οἱ Βέλγαι εὐρέθησαν εἰς ἀμφιβολίαν καὶ δὲν ἔλυσαν τὸ ζήτημα ὀριστικῶς, πῶς ἡμεῖς θέλομεν πράξαι τοῦτο; Φρονεῖ, ὅτι ἕως οὔ νὰ κάμῃ ἡ Βουλὴ νόμον, πρέπει τὰ τακτικὰ δικαστήρια νὰ δικάζουν καὶ τὰς διοικητικὰς ὑποθέσεις, εἶναι σύμφωνος μὲ τὴν τροπολογίαν τοῦ πληρεξουσίου τῶν Μακεδόνων, ἥτις ἀνεγνώσθη, καταχωρηθεῖσα εἰς τὰ πρακτικά τῆς ἐπομένης συνεδριάσεως.

Ἄλλος εἶπεν, ὅτι ἄχρι τοῦδε δύο γινώμαι ἐσχηματίσθησαν περὶ τοῦ προκειμένου ζητήματος, ἡ μὲν θέλει τὴν ἐντελῆ κατάρτησιν τῶν διοικητικῶν δικαστηρίων, διότι ἀπεδείχθησαν, ὅτι εἶναι βλαβερὰ, καὶ μᾶλλον πολυτέλεια, ἡ δὲ συμφωνεῖ νὰ καταργηθῶσι, καὶ νὰ δοθῇ τὸ δικαίωμα εἰς τὴν Νομοθετικὴν ἐξουσίαν νὰ συστήσῃ αὐτὰ, ὅταν ἡ ἀνάγκη τὸ καλέσῃ. Τοιαύτῃ ἐπιφύλαξιν, φρονεῖ, δὲν πρέπει νὰ γίνῃ, ἀλλ' ἐντελῶς νὰ καταργηθῶσι. Ταῦτα εἶχον οἱ Βέλγοι καὶ ἑκαμὸν ἐπιφύλαξιν αὐτῶν εἰς τὸ Σύνταγμά των· ἀλλὰ τοῦτο ἦτον κοινωνικὴ αὐτῶν κληρονομία ὄχι εὐάρεστος· αἱ κοινωνικαὶ περιστάσεις αὐτῶν ἦσαν διάφοροι τῶν ἰδικῶν μας, καθ' ἃς τὸ εἶδος τοῦτο τῆς δικαιοδοσίας δὲν ἐφαρμόζεται εἰς τὸ ἔθνος μας, καὶ διὰ ταῦτα πρέπει ὀριστικῶς νὰ καταργηθῇ· αἱ δὲ ἐκκρεμεῖς εἰς αὐτὰ ὑποθέσεις νὰ ὑπαχθῶσιν

εἰς τὰ τακτικά, καὶ νὰ δικάζωνται κατὰ τὴν υνοπτικὴν διαδικασίαν.

Ἄλλος ἀντιπαρετήρησεν, ὅτι εἶναι μὲν σύμφωνος μὲ τὸν προαγορεύσαντα, ὅτι τὰ διοικητικὰ δικαστήρια ἐφάνησαν ἐπιβλαβῆ εἰς τὴν κοινωνίαν, ἀλλ' ἐλησμόνησεν, οὗτος ὅτι τὰ ἀμφισβητούμενα ἐμπεριλαμβάνουν πολλὰς ὑποθέσεις, καὶ ἐν μόνον εἶδος τούτων ὑπῆχθη εἰς τὰ διοικητικά· καὶ αὗται εἶναι αἱ διαφοραὶ μεταξὺ ἐνοικιασῶν καὶ φορολογουμένων· εἶναι ἀληθές, ὅτι αἱ τοιαύτης φύσεως διαφοραὶ ὑπαχθεῖσαι εἰς τὰ διοικητικὰ δικαστήρια κακῶς διεξήχθησαν, ἀλλὰ δὲν ἔπεται ἐκ τούτου, ὅτι πρέπει νὰ καταργηθοῦν καὶ τὰ ἀμφισβητούμενα, διότι ἐκ τούτου θέλει προέλθει σύγχυσις ἀθεράπευτος· τὸ συμφέρον τῆς κοινωνίας ἀπαιτεῖ τὴν ὑπαρξίν των· ἡ δὲ οἰκονομία δὲν πρέπει νὰ μᾶς παρακινήσῃ νὰ καταστρέψωμεν τοιοῦτον συμφέρον. Εἶπον, ὅτι πρέπει, νὰ καταργηθοῦν, διότι δὲν ἔχουμεν διοικητικοὺς ὑπαλλήλους ἀξιόους περὶ τὴν ἐκδίκασιν τοιούτων ὑποθέσεων, ἀλλὰ δὲν ἔχει οὕτω· ἡμεῖς εἴμεθα εἰς τὰ θέματα τῆς προόδου, καὶ προϊόντος τοῦ χρόνου, θέλουν ἀποκατασταθῇ διὰ τῆς πείρας. Ὅτε ἐφ' ἧς μὲν ὁ δικαστικὸς μας ὀργανισμὸς δὲν εἶχομεν νομικοὺς, ἀλλὰ σήμερον ἐλέπομεν τὸναντίον, ὅτι διὰ τῆς πείρας ἀπεκατέστησαν πολλοὶ ἀξιοὶ τοῦ ἐπαγγέλματός των. Οἱ Βέλγαι ἀφῆκαν τὸ πρᾶγμα εἰς τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν, ὅχι δι' ἣν αἰτίαν εἶπεν ὁ προαγορεύσας, ὅτι ὑπῆρχεν ἰχνη ἀριστοκρατείας, ἀλλὰ διότι ἡ πείρα εἶναι ὁ ἀσφαλὴς διδάσκαλος, καὶ αὕτη ἂς λύσῃ τὸ ζήτημα ἐντελῶς, διότι πιθανὸν νὰ ἀναρῶσι δυσκολίαι περὶ τὴν ἐφαρμογὴν καὶ ἡμεῖς λοιπὸν δὲν πρέπει νὰ λύσωμεν ὀριστικῶς τὸ ζήτημα, διότι οἱ διάστημα συγγραφεῖς ἀμφιταλαντεύονται περὶ τὴν λύσιν του.

Ἄλλος ἀνταπήντησεν, ὅτι μὲ τὴν λέξιν πολιτέλειαν δὲν ἐννοοῦμεν ἐξοδα μάταια, εἰμὴ τὴν πλῆθύν των τύπων καὶ τὸ πολὺπλοκον των διαδικασιῶν, τὰ ὅποια ἀλλαχόθεν λαμβανόμενα δὲν παρέχουν ὠφελειάν τινα. Ὁ πληρεξούσιος Καλαβρύτων σὰς ἐξήγησε τὴν ἀρχὴν καὶ πρόοδον τούτων των δικαστηρίων, καὶ τοὺς λόγους τῆς ὑπάρξεώς των· ἡ Γαλλία μᾶς παρέχει τὰ ἰχνη τῆς ὑπάρξεώς των· αὐτὸ τοῦτο ἀπαντᾶται καὶ εἰς τὸ Βέλγιον, διότι ὑπῆρχε καὶ ὑπάρχει ἐπικοινωνία καὶ δεσμὸς ἠθικὸς καὶ πολιτικὸς μεταξὺ των δύο τούτων ἐθνῶν. Ἡ διαίρεσις αὕτη εἰς δικαστήρια διοικητικὰ καὶ πολιτικὰ ἐγένεν ἐπὶ Ναπολέοντος, ὅστις ἔτεινε πάντοτε νὰ συγκεντρώσῃ εἰς ἐαυτὸν ἅπασαν τὴν ἐξουσίαν, διὸ ἐγκαθίδρυσε διοικητικὰ δικαστήρια, διὰ νὰ θέσῃ εἰς αὐτὰ ἀνθρώπους τῆς ἐπιρροῆς του. Πολλοὶ ἐνδοξοὶ συγγραφεῖς τῆς Γαλλίας λέγουν, ὅτι τὰ δικαστήρια ταῦτα ἀποδείχθησαν

ὀλέθρια· τοῦτο συνέβη καὶ παρ' ἡμῖν· ποτὲ δὲν ἐλπίζει οἱ Ἕλληνες νὰ ἐπιθυμῶσι τὴν ὑπαρξίν των· ὅλοι οἱ περικλεεῖς συγγραφεῖς καταπολεμοῦν αὐτὰ ὡς ὀλέθρια εἰς τὰς κοινωνίας. Τοιαῦτα οὔτε εἰς Ἀγγλίαν οὔτε εἰς Ἀμερικὴν ὑπῆρξαν καὶ πώποτε δὲν ἠσθάνθησαν τὴν ἔλλειψίν των· ἡμᾶς αὐτοὺς ἡ δεκαετὴς πείρα μᾶς ἐδίδαξεν ἀπογρῶντως· θέλομεν ὑκνήσει λοιπὸν νὰ τὰ καταργήσωμεν ἀνεπιστρεπτί; Φρονεῖ ὅτι πρέπει νὰ ἐξαληφθῇ καὶ τὸ «Νόμος ἰδιαίτερος» ἀπὸ τὸ ἄρθρον· ἡ δὲ νομοθετικὴ ἐξουσία μετὰ ταῦτα θέλει ρυθμίσει τὸ ὅλον τῆς νομοθεσίας ἐπὶ τὸ βέλτιον, καὶ τότε ἂς ἐγκύψῃ, ὥστε νὰ εὔρῃ τὰ κατάλληλα μέσα διὰ νὰ συμβιβάσῃ τὰ πράγματα, εἶναι ἀληθὲς ὅτι εἶναι δύσκολον, ἀλλ' οἱ μέλλοντες νὰ διαχειρισθῶσι τὰ πράγματα, ἂς μὴ φεισθῶσι οὐδενὸς κόπου.

Παρατηρήθη ὑπὸ ἄλλου ὅτι δὲν εἶναι ἀληθὲς, ὅτι εἰς μόνιν τὴν Γαλλίαν καὶ τὸ Βέλγειον ὑπάρχουν διοικητικὰ δικαστήρια. Εἰς τὴν Ἀγγλίαν δικάζει Cberiff, ἥτοι ὁ Διοικητὴς περιοδεύων τὰς διαφορὰς τῶν πολιτῶν. Ὅθεν εἰς τὴν Ἀγγλίαν εἶναι μεγαλύτερα διοικητικὴ δικαιοδοσία ἢ παρ' ἡμῖν, διότι ὁ Cberiff τὰ πάντα εἰς τὴν στιγμὴν ἀποφασίζει· εἰς τὴν Γαλλίαν ἦτο πολλῶν εἰδῶν δικαιοδοσία, ἥτις ἐπὶ Ναπολέοντος εἰς τρία ἐμερίσθη, διοικητικὴν, δικαστικὴν, καὶ ἐγκληματικὴν. Ἄν πάντες περὶ τούτου ἀμφισβῶντες, πῶς ἡμεῖς θέλομεν τολμήσει; Προτείνω νὰ δεχθῶμεν τὸ τοῦ Βελγίου.

Τὰ ἀμφισβητούμενα διοικητικὰ δικαστήρια, ἐπρόσθεσεν ἄλλος, ἀφαιρούμενα εἰς χεῖρας Διοικητῶν, εἰρηνοδικῶν καὶ δημάρχων, ἐόλαψαν πολὺ τὰς ὑποθέσεις τῶν πολιτῶν, διότι κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Ἀριστοτέλους οἱ ἐνασχολούμενοι εἰς τὸ δικάζειν πρέπει νὰ ἔχουν γνώσεις, δι' ὧν νὰ χωρίζουν τὸ δίκαιον ἀπὸ τὸ ἀδίκον, τὸ ὀρθὸν ἀπὸ τὸ μὴ ὀρθόν· ἀλλ' ὁ δήμαρχος ἔχει τοιαύτας γνώσεις; ὅχι βέβαια. Οἱ Βέλγαι ἂν καὶ εἶχον διοικητὰς, εἰρηνοδίκας καὶ δημάρχους φωτισμένους, ἐναπέθεσαν ὅμως τὰς τοιαύτας ὑποθέσεις εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια, διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν, δι' ἣν καὶ ἡμεῖς σήμερον ἀναγκάζομεθα· ποτὲ οὔτε τέχνη οὔτε ἐπιστῆμαι δύνανται νὰ εὐδοκημῶσι κατὰ τὸν Ἰσοκράτην εἰμὴ ὑπὸ τῶν τολμόντων «αἰεὶ κινεῖν τι τῶν μὴ καλῶς ἐχόντων». Ποτὲ ἓν ἔθνος δὲν προοδεύει, ἂν φέρεται ὑπὸ δειλίας.

Ἀκολούθως ὁ Πρόεδρος παρετήρησεν, ὅτι ἐπειδὴ τὸ προκείμενον ζήτημα εἶναι λίαν σπουδαῖον, καὶ ἀφορᾷ πολλῶν πολιτῶν συμφέροντα, εἶναι καλὸν νὰ ἀναβληθῇ ἡ περαιτέρω ἐπ' αὐτοῦ ἐκέψις εἰς τὴν ἐπιούσαν, καὶ νὰ τυπωθῶσι αἱ περὶ τούτου δοθεῖσαι τροπολογίαι, διὰ νὰ δυνηθῇ ἡ Συνέλευσις ἐν γνώσει νὰ

επορευθῇ, α ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη ὃ καὶ ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν διαλελυμένην τὴν συνεδρίαν περὶ τὴν 4 ὥραν μ. μ.

Ὁ ἐκπληρῶν καθήκοντα Πρόεδρος
Ἀντιπρόεδρος Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ.
Ι. ΚΩΛΕΤΤΗΣ.
Α. ΜΕΤΑΞΑΣ.
Α. ΛΟΝΤΟΣ.

Οἱ Γραμματεῖς
Δρ. Ν. Δρόσου.
Κ. Θ. Κολοκοτρώνης,
Γ. Δοκός.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ Ν΄.

Τῆς 18 Φεβρουαρίου.

Σήμερον τὴν δεκάτην ὀγδόην τοῦ μηνὸς Φεβρουαρίου τοῦ χιλιεστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τεσσαρακοστοῦ τετάρτου ἔτους, ἡμέραν παρασκευῇ, συνελθόντων τῶν πληρεξουσίων ἐν τῷ βουλευτηρίῳ τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως περὶ τὴν 11 ὥραν π. μ. ἐγένετο ἡ ἐκφώνησις τοῦ ὀνομαστικοῦ καταλόγου· εὑρεθέντων δὲ παρόντων διακοσίων τριάκοιτα καὶ ἑνὸς, καὶ ἀπόντων δεκατριῶν, ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν ἀρξαμένην τὴν συνεδρίαν.

Ἀνεγνώσθησαν ἀκολούθως τὰ πρακτικὰ τῆς παρελθούσης συνεδριάσεως, τὰ ὅποια γενόμενα παραδεκτὰ εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὑπεγράφησαν παρὰ τοῦ Προέδρου, τῶν Ἀντιπροέδρων καὶ τῶν Γραμματέων.

Μετὰ ταῦτα ὁ Πρόεδρος ἀνήγγειλεν εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὅτι ἡ γερσινὴ συζήτησις ἐπὶ τοῦ ἀρθροῦ τοῦ σχεδίου, ἀνεβλήθη διὰ νὰ σκεφθῇ ὠριμότερον ἡ Συνέλευσις ἐπ' αὐτοῦ. Τέσσαρες τροπολογίαι ἐδόθησαν ἐπὶ τοῦ ἀρθροῦ τούτου εἰς τὴν Προεδρίαν, ἔχουσαι οὕτω·

α) Ἡ τοῦ πληρεξουσίου τῶν ἐν τῇ Ἑλλάδι ἐποίκων Μακεδόνων α Τὰ ὑπάρχοντα διοικητικὰ δικαστήρια καταργοῦνται.

α Ὅλαι αἱ περὶ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ εἰς αὐτὰ ὑπαγόμεναι ὑποθέσεις, ἀνατιθενταὶ ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως τοῦ παρόντος Συντάγματος τὴν εἰς τακτικὴν δικαιοδοσίαν τῶν δικαστηρίων, καὶ θέλουν δικάζεσθαι συνοπτικῶς.

Κάνεν δικαστήριον, καὶ μίαν δικαιοδοσίαν τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ δὲν ἔμπορεῖ νὰ συστήθῃ τοῦ λοιποῦ εἰμὴ δυνάμει Νόμου.

β') Ἡ τοῦ πληρεξουσίου Γαστούνης α' διοικητικὰ δικαστήρια δὲν δύνανται νὰ συστήθωσι, καὶ τὰ ὑπάρχοντα καταργοῦνται· αἱ δὲ εἰς αὐτὰ ὑπαγόμεναι ὑποθέσεις θέλουν δικάζεσθαι τοῦ λοιποῦ-ὑπὸ τῶν τακτικῶν δικαστηρίων ὡς κατεπείγουσαι. — Νόμοι ἰδιαίτεροι θέλουν ὑπαγάγει ἐπίσης ὅλας τὰς λοιπὰς τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ ὑποθέσεις εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια, καὶ κανονίσει τὴν διαδικασίαν· αἱ ἄρσεις συγκρούσεως θέλουν δικάζεσθαι ὑπὸ τοῦ Ἀρείου Πάγου.

γ') Ἡ τοῦ πληρεξουσίου Ἀθηνῶν α' Τὰ διοικητικὰ δικαστήρια καταργοῦνται, καὶ ὅλαι αἱ περὶ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ ὑποθέσεις θέλουν δικάζεσθαι τοῦ λοιποῦ ὑπὸ τῶν τακτικῶν δικαστηρίων συνοπτικῶς. Μόνον αἱ μετὰ τοῦ δημοσίου διαφοραὶ θέλουν δικάζεσθαι ἀπὸ ὀρκωτὰ δικαστήρια.

δ') Ἡ τοῦ πληρεξουσίου Λεβαδείας α' τὰ διοικητικὰ δικαστήρια καταργοῦνται, καὶ ὅλαι αἱ περὶ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ ὑποθέσεις, ἐμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν ἤδη ἐκκρεμῶν, θέλουν δικάζεσθαι τοῦ λοιποῦ ὡς πολιτικαὶ καὶ συζητεῖσθαι ὡς κατεπείγουσαι ὑπὸ τῶν τακτικῶν δικαστηρίων· αἱ δὲ συγκρούσεις ὑπὸ τοῦ Ἀρείου Πάγου, ἐπιμέλεια τῶν διαδίκων. Ἐὰν ἡ πείρα ὑπαγορεύσῃ τὴν ἀνάγκην, τὰ νομοθετικὰ σώματα θέλουν κανονίσει τὰ περὶ τούτου δι' εἰδικοῦ Νόμου.

Ἀντικείμενον λοιπὸν τῆς σημερινῆς συνεδριάσεως, ἐπανελάβεν ὁ Πρόεδρος, εἶναι ἡ συζήτησις τῶν τροπολογιῶν τούτων· εἰς δύο δὲ ἐπρόσθεσε, διακρίνεται τὸ προκείμενον ζήτημα· 1, Κατάργησις τῶν ὑπαρχόντων διοικητικῶν δικαστηρίων καὶ εἰς τοῦτο ἅπαντες συμφωνοῦσι· 2, δὲ καὶ εἰς τοῦτο διαφωνοῦσι, θέλοντες, οἱ μὲν νὰ καταργηθῇ διὰ πάντα ἡ ὑπαρξὶς αὐτῶν, οἱ δὲ τὴν κατάργησιν τῶν ὑπαρχόντων μὲ τὴν ἐπιφύλαξιν τοῦ δικαίωματος εἰς τὴν Νομοθετικὴν ἐξουσίαν νὰ συστήσῃ διοικητικὰ δικαστήρια κατὰ τὰς περιστάσεις, καὶ ὅπως καταλληλότερον.

Ὁ πρῶτος λαβὼν τὸν λόγον ἐπὶ τοῦ προκειμένου πληρεξούσιος παρατηρήσας συμφώνως μὲ τὸν Πρόεδρον, ὅτι μία εἶναι ἡ διαφορά τῶν τροπολογιῶν, καθότι οἱ μὲν θέλουν τὴν ἐντελῆ καὶ παντοτεινὴν κατάργησιν τῶν ὑπαρχόντων διοικητικῶν δικαστηρίων, οἱ δὲ προτείνουν μὲν τὴν κατάργησιν τῶν ὑπαρχόντων, ὡς μὴ ὄντων, ἴσως καταλλήλων, ἀφίνουν δὲ τὸ δικαίωμα εἰς τὴν Νομοθετικὴν ἐξουσίαν, ὥστε ἐκ τῶν περιστάσεων ὁδηγουμένη νὰ

ευστήρη, ἂν φανῇ, χροσία, διοικητικὰ δικαστήρια. Σύμφωνας μὲ τὴν τῶν πρώτων γνώμην, χθὲς ἐξέθεσα τοὺς λόγους, οἵτινες μὲ πείθουν εἰς τὴν παραδοχὴν τῆς. Ὑφόντι τὰ διοικητικὰ δικαστήρια εἶναι πολυτέλεια δικαστικὴ τῶν κοινωνιῶν, καὶ ὅπου ὑπῆρξαν, ἦτον συνέπεια προϋπαρχόντων ἀτυχῶν περιστάσεων αὐτῶν.

Ἐκτὸς δὲ τούτου ἡ ὑπαρξίς τῶν διοικητικῶν δικαστηρίων συνδέεται μὲ τὴν ὑπαρξίν τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας, ὡς τὸ ἀνώτατον δικαστήριον τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ, τὸ ὁποῖον μετ' ὀλίγον δι' ἄρθρου ῥητοῦ τοῦ Συντάγματος θέλομεν καταργήσῃ. Ἐὰν ὅμως διατηρήσωμεν τὰ διοικητικὰ δικαστήρια, τότε πρέπει νὰ διατηρήσωμεν καὶ τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας· ἀλλὰ ποία ἡ ἐξ αὐτῶν ὠφέλεια; οὐδεμία· σκοπὸς τῆς συστάσεως τῶν διοικητικῶν δικαστηρίων ἦτον ἡ ταχυτέρα καὶ πλέον ὀλιγοέξοδος διεκδίκασις τῶν εἰς αὐτὰ ὑπαγομένων ὑποθέσεων, εἰς τὴν πρακτικὴν ὅμως ἀπεδείχθη ὅλον τὸ ἐναντίον. Ἐὰν δὲ ἀναπληρώσωμεν ταῦτα μὲ τὰ τακτικὰ δικαστήρια, τότε ἐκτὸς τῶν ἄλλων ὠφελημάτων, ὅλαι αἱ περὶ μικρῶν ἀντικειμένων διαφοραὶ θέλουν δικάζεσθαι συνοπτικώτατα ἀπὸ τοὺς εἰρηνοδίκας.

Εἰς ταῦτα παρετήρησεν ὁ εἰσγηγὴς, ὅτι τὴν κατάργησιν τῶν διοικητικῶν δικαστηρίων ἅπαντες ὁμολογοῦσι, διότι ἡ ὑπαρξίς των ἐπροξένησε δεινὰ· τὸ ζήτημα ὅμως εἶναι, ἐὰν πρέπει νὰ καταργηθῇ διὰ πάντα ἡ δικαιοδοσία τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ· εἰς τὴν δικαιοδοσίαν ταύτην ὑπάγονται τόσα ἀντικείμενα, τὰ ὁποῖα εἰς τὸ μέλλον μάλιστα θέλουν μᾶς παρουσιασθῇ π. χ. ἀμφισβητήσεις προερχόμεναι ἀπὸ τὴν σύστασιν καὶ ἐνέργειαν τῶν ἐπαρχιακῶν καὶ Νομαρχιακῶν Συμβουλίων, ἀπὸ τὴν κατασκευὴν ὁδῶν, γεφυρῶν κ. τ. λ. διὰ τοῦτο λοιπὸν ἕνεκα τῆς κακῆς τῶν ὑπαρχόντων ἐφαρμογῆς, τὰ ὁποῖα εἶναι δι' ἓν μόνον ὠρισμένον εἶδος ὑποθέσεων τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ, νὰ δεσμεύσωμεν τὸ μέλλον; παραδεχόμενος λοιπὸν τὴν τροπολογίαν τοῦ πληρεξουσίου τῶν ἐποίκων Μακεδόνων, ἀφαιρῶ ἀπ' αὐτὴν τὴν λέξιν α ὑπάρχοντα ὅτι δὲν καταργοῦμεν μόνον τὰ ἐν ἐνεργείᾳ διοικητικὰ δικαστήρια, τὰ ὁποῖα δικάζουν τὰς μεταξὺ φορολογουμένων καὶ ἐνοικιαστῶν διαφορὰς, ἀλλὰ ἐν γένει τὰ διοικητικὰ δικαστήρια, τὰ ὁποῖα κατὰ τὸν νόμον τοῦ 1837 ἐμελλον νὰ συστήθῃσι. Νὰ παραπέμπονται δὲ αἱ εἰς αὐτὰ ὑπαγόμεναι ὑποθέσεις εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια ὡς κατεπελίουσαι καὶ ὅχι συνοπτικαί· διότι ἀναλόγως τῆς ὑποθέσεως θέλουν δικάζεσθαι ὡς συνήθεις ἢ συνοπτικαί. Τοιοῦτοτρόπως, ἀποτρέποντες ἀπὸ τὴν κοινωνίαν μας ἓν ἐπικείμενον κακὸν, ἀφίνομεν

εἰς τὴν Νομοθετικὴν ἐξουσίαν νὰ λύσῃ τὸ σπουδαῖον τοῦτο ζήτημα.

Συμφωνῶ λοιπὸν μὲ τὴν τροπολογίαν τοῦ πληρεξουσίου Μιχαεδόνων ἀφοῦ παραδεχθῇ τὰς μικρὰς ταύτας μεταβολάς.

Ἄλλος δὲ πάλιν πληρεξούσιος, ἀντικρούων τὸν εἰσηγητὴν, εἶπεν, ὅτι ἐκ τῶν ῥηθέντων πρὸς ὑποστήριξιν τῆς διοικητικῆς δικαιοδοσίας, δὲν ἀνέπτύχθησαν οἱ λόγοι τῆς ὑπάρξεως τοῦ ἐξαιρετικοῦ τούτου συστήματος· εἶναι τάχα ἄλλη ἢ τέχνη τῶν δικαστῶν τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ ἀπὸ τῶν τακτικῶν δικαστῶν, εἰς τοὺς ὁποίους ἐμπιστευόμεθα τὰ τιμαλφέστερα τοῦ πολίτου, τὴν τιμὴν, ζωὴν, καὶ περιουσίαν; ἐξεναντίας μάλιστα οἱ τακτικοὶ δικασταὶ ὡς ἰσόβιοι εἶναι πλέον ἀνεξάρτητοι καὶ ἔχουσιν εἰδικὴν εἰς τὸ δικαστικὸν ἔργον ἱκανότητα. Ὅπου τὰ διοικητικὰ δικαστήρια ἐδημιουργήθησαν, οἱ νομοθέται ἐκινήθησαν ἀπὸ κυβερνητικῶν, ἢ μᾶλλον εἶπεν, δημοτικῶν σκοπῶν. Ὁ δικαστικὸς κλάδος, θερμὸς ὑπερασπιστὴς καὶ προστάτης τῶν δικαιωμάτων καὶ συμφερόντων τῶν ἰδιωτῶν, ἐρέθισε τὴν ζηλοτυπίαν τῆς ἐξουσίας, ἥτις διὰ τῆς συστάσεως τῶν υποχειρίων αὐτῇ διοικητικῶν δικαστηρίων ἠθέλησε νὰ τὰ κολοβώσῃ. Πρὸ τῶν 1789 εἰς Γαλλίαν δὲν ὑπῆρχον τὰ διοικητικὰ δικαστήρια, ἢ δὲ Κυβέρνησις εὗρισκεν εἰς τὰ τακτικὰ μεγάλην ἀντίστασιν. Ὅτε ὁ Ναπολέον ἀνέλαβε τὴν ἐξουσίαν ἐσύστησε τὰ διοικητικὰ, καὶ διὰ νὰ ἐξασθενήσῃ τὴν δικαιοδοσίαν τῶν τακτικῶν δικαστῶν, διήρесе αὐτὴν εἰς διοικητικὴν καὶ δικαστικὴν. Ὑπάρχουν δὲ καὶ σήμερον, διότι ὁ πολιτισμὸς εὗρεν αὐτὰ τὰ παρέλαβεν καὶ τὰ ἐβελτίωσεν, δὲν εἶναι ὅμως γνήσιον αὐτοῦ προϊόν. Οἱ ἐναντίοι ἀπατῶνται, συγχέοντες τὰ καθαρῶς διοικητικὰ καθήκοντα μὲ τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ, καὶ ὑποπτέονται ὅτι ἄνευ τῆς διακρίσεως τῆς διοικητικῆς ἀπὸ τὴν δικαστικὴν δικαιοδοσίαν, θέλει προσκόπτει εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια ἢ ἐκπλήρωσις τῶν διοικητικῶν καθηκόντων. Ἀλλ' ὅχι, ταῦτα ἐνεργοῦνται ἀκολύτως. Ὅσάκις ὅμως ἰδιωτικὰ συμφέροντα περιπλέκονται μὲ τὰ διοικητικὰ καθήκοντα, τότε γεννᾶται δίχη, ἥτις πρέπει νὰ διεκδικάζεται ἀπὸ τὰ τακτικὰ δικαστήρια. Ὅταν δὲ πρόκειται ἀμφισβήτησις ἐξ ἐκλογῶν καὶ λοιπῶν τοιούτων, εἶναι ἀντικείμενον καθαρῶς διοικητικόν, καὶ ἀνήκει εἰς τὴν καθαρὰν διοικητικὴν δικαιοδοσίαν. Δὲν θέλομεν τὴν κατάργησιν τῆς διακρίσεως τῆς διοικητικῆς ἀπὸ τὴν δικαστικὴν δικαιοδοσίαν, ἀλλὰ ν' ἀπορύγωμεν τὴν καθιέρωσιν δύο εἰδῶν δικαστῶν εἰς τὴν κοινωνίαν μας, ἐνῶ ἡ πείρα μᾶς ἀπέδειξεν ἐπιβλαβὴ τὰ διοικητικὰ ἀνάγκη οὐδε-

μία δὲν ὑπάρχει, καὶ ὅπου ὑπῆρξεν, ἦτον προσωρινή· ἀφοῦ δὲ ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία διακρίνει ἀκριβῶς μὲ ὅρια τὴν δικαστικὴν δικαιοδοσίαν ἀπὸ τὴν διοικητικὴν καὶ ταύτην πάλιν ἀπὸ τὰ καθαρῶς διοικητικὰ καθήκοντα, ἀναθέτουσα τὴν μὲν δικαστικὴν καὶ διοικητικὴν δικαιοδοσίαν εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια, τὰ δὲ καθαρῶς διοικητικὰ καθήκοντα εἰς διοικητικὴν δικαιοδοσίαν τῆς ὑπαλληλίας, καὶ ὀρίσει συγχρόνως τὸν Ἄρειον Πάγον ἐπὶ τῆς ἄρσεως τῶν συγκρούσεων, τοιοῦτοτρόπως δὲν θέλει προσκόπτει ποσῶς ἡ διοικητικὴ μηχανὴ εἰς τὴν δικαστικὴν ἐξουσίαν. Διὰ τοὺς λόγους τούτους ἐπιμένει εἶπεν, εἰς τὸ ἄρθρον τοῦ σχεδίου καὶ παραδέχεται τὴν 6'. τροπολογίαν τοῦ πληρεξουσίου Γαστούνης, ἥτις ἀναπτύσσει τὴν ἐν τῷ ἄρθρῳ ἀρχήν.

Ἄλλος πληρεξούσιος ὑπὲρ τῆς α'. τροπολογίας ἀγορεύων, λάθος μέγιστον ἔχουν, εἶπεν, οἱ διῤσχυρισθέντες χθὲς καὶ πάλιν σήμερον ἐπιμένοντες, ὅτι τὰ διοικητικὰ δικαστήρια μόνον εἰς Γαλλίαν καὶ τὸ Βέλγιον ὑπάρχουν. Ταῦτα ὑπάρχουν καὶ εἰς ἄλλα Κράτη τῆς Εὐρώπης μὲ τὴν διαφορὰν, ὅτι εἰς Γαλλίαν εἶναι τακτικώτερα. Ὁ Ναπολέων ἐκκαθάρισε τὰ διοικητικὰ δικαστήρια, συνθέσας αὐτὰ ἀπὸ ἀνδρας νομομαθεῖς. Ποία ἡ ἀνάγκη τῆς διαχωρίσεως αὐτῶν ἀπὸ τὰ τακτικά; ἡ ἀνάγκη μεγάλη, διότι εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια οἱ τύποι σύρουν τοὺς δικαστὰς, καὶ ὅχι οἱ δικασταὶ τοὺς τύπους. Ὁ τακτικὸς δικαστὴς ἔχει τὴν ἔξιν νὰ μὴν ἀφίνη τὸν παραμικρὸν τύπον καὶ ἔνστασιν, χωρὶς νὰ τὴν ἐξετάξῃ μὲ τὴν ἀκρίβειαν τῶν νόμων. Καὶ ὅταν αἱ τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ ὑποθέσεις παρατείνωνται εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια διὰ πολλὰ ἔτη, τότε ἡ διοικητικὴ μηχανὴ προσκόπτει καὶ ἡ Κυβέρνησις στερεῖται τῶν μέσων τῆς ὑπάρξεως· ἐξ ἐναντίας ὁμοῦς οἱ διοικητικοὶ ὑπάλληλοι δὲν ἐπιρρέαζονται ἀπὸ τὴν ἔξιν ταύτην. Ὅθεν τὰ ὑπάρχοντα ὡς ἄχρηστα πρέπει νὰ καταργηθῶσιν, ἀλλ' ἐπίσης εἶναι ἀνάγκη ν' ἀφῆσωμεν τὸ δικαίωμα εἰς τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν νὰ δύναται, ἐὰν αἱ περιστάσεις τὸ ἀπαιτήσουν, νὰ συστήσῃ δικαστήρια διοικητικὰ τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ καὶ ὅχι τὰ ὑπάρχοντα, τὰ ὅποια εἶναι ἀπομίμημα τῆς Βαυαρίας καὶ ὅχι τῆς Γαλλίας καὶ τοῦ Βελγίου, τὰ ὅποια μᾶς φέρουσιν εἰς παράδειγμα. Ἐὰν δὲ γείνη χρεια τῆς συστάσεώς των εἰς τὸ μέλλον τότε παραδειγματιζόμεθα ἀπὸ τὴν Γαλλίαν καὶ τὸ Βέλγιον εἰς τὴν σύνθεσιν αὐτῶν. Οὕτως ἔπραξαν καὶ οἱ Γάλλοι ἐπὶ Ναπολέοντος. Τὸ εἶδος τοῦτο τῶν δικαστηρίων ὑπάρχει εἰς ὅλα τὰ ἔθνη καὶ μόνον εἰς τὸ Βέλγιον κατεργήθησαν μὲ ἐπιφύλαξιν τοῦ δικαιώματος τῆς συστάσεως δικαστηρίων τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ

εἰς τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν. Τοῦτο προτείνει καὶ αὐτὸς ἀποδεχόμενος τὴν πρώτην τροποποίησιν τοῦ ἄρθρου 101 δηλαδὴ τὴν κατάργησιν τῶν ὑπαρχόντων, ἐπιφυλαττομένου εἰς τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν τοῦ δικαιώματος νὰ διαχωρίσῃ τὴν διοικητικὴν ἀπὸ τὴν δικαστικὴν δικαιοδοσίαν, ὅταν αἱ περιστάσεις εἰς τὸ μέλλον ὑπὸχρεώσωσι τὴν ἀνάγκην ταύτην.

Ἡ ταχύτερα καὶ πλέον ὀλιγοεξόδου διεκδικάσεις τῶν ὑποθέσεων τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ παρετήρησεν ἄλλος, ὑπηγόρευσαν τὴν σύστασιν τῶν διοικητικῶν δικαστηρίων, ἀλλ' ἡ ἀποτυχία τούτων καὶ ἡ ἐπιβλαβὴς ἐφαρμογὴ των ἐπέφερε τὴν ἀνάγκην τῆς καταργήσεώς των. Εἰς τὴν σύνθεσιν τῶν διοικητικῶν δικαστηρίων ἡ Κυβέρνησις θέλει μεταχειρισθῇ ἢ τοὺς διοικητικοὺς ὑπαλλήλους, ἢ ἄλλους νομομαθεῖς. Ἐάν τὸ πρῶτον, τότε τὰ δικαστήρια ταῦτα θὰ στερῶνται τὴν εἰδικὴν δικαστικὴν ἱκανότητα καὶ πείραν, καὶ τότε θὰ συμβῶσι τὰ αὐτὰ μ' ὅσα συνέβησαν ἄτοπα. Ἐάν τὸ δεύτερον, τότε θέλει προκύψῃ νέα δαπάνη καὶ σημαντικὴ εἰς τὸν προϋπολογισμόν. Καὶ τὸ ἓν καὶ τὸ ἄλλο δυνάμεθα ν' ἀπορρίψωμεν, ὅταν καταργουμένων διὰ πάντα τῶν δικαστηρίων τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ, ἀναθέσωμεν εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια τὰς ὑποθέσεις τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ μὲ εἰδικὴν τινὰ διαδικασίαν, σύμφωνα μὲ τὸν σκοπὸν τῆς ταχείας καὶ ὀλιγοεξόδου διεκδικάσεως αὐτῶν. Διὰ τοὺς λόγους τούτους θεωρεῖ, εἶπεν, ἀναγκαῖον νὰ καταργηθῶσιν διὰ πάντα τὰ διοικητικὰ δικαστήρια κατὰ τὸ ἄρθρον τοῦ σχεδίου, ἡ δὲ νομοθετικὴ ἐξουσία νὰ φροντίσῃ περὶ τῆς συντάξεως εἰδικῆς διαδικασίας τῶν ἀμφισβητουμένων διοικητικῶν ὑποθέσεων.

Ἐνταῦθα ὁ προτείνας τὴν ἀ. τροποποίησιν τοῦ προκειμένου ἄρθρου τοῦ σχεδίου πληρεξούσιος τῶν ἐποίκων Μακεδόνων, λαβὼν τὸν λόγον, καὶ περιοριζόμενος εἰς τὴν ἀντίκρουσιν τῶν ἐκτεθέντων σήμερον κατὰ τῆς ῥηθείσης τροπολογίας του, εἶπεν, ὅτι ἡ διαφορά τῶν γνωμῶν, καθὼς καὶ ἀπὸ τὸν Πρόεδρον καὶ τοὺς προλαλήσαντες ἐρρέθη, συνίσταται εἰς τὸ, ὅτι οἱ μὲν θέλουν, τὴν ὀριστικὴν ἀπὸ τῆς σήμερον καὶ διὰ πάντα κατάργησιν τῶν δικαστηρίων τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ, οἱ δὲ προτείνουν τὴν κατάργησιν τῶν ὑπαρχόντων, ἀλλὰ συγχρόνως ζητοῦν ν' ἀφεθῇ ἐν μέσον, δια τοῦ ὁποίου, ἐάν εἰς τὸ ἐξῆς τὰ συμφέροντα τοῦ Κράτους ἀπαιτήσουν τὴν σύστασιν ἐνὸς μόνου εἴδους, ἢ ἐν γένει τῶν δικαστηρίων τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ, νὰ δύναται ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία νὰ πράξῃ τοῦτο, καὶ νὰ μὴ δώσωμεν ὀριστικὴν λύσιν εἰς τὸ ἀμφισβητούμενον καὶ παρὰ τοῖς πλέον φωτισμένοις ἔθνεσι τῆς Εὐρώπης τοῦτο ζήτημα, διὰ νὰ μὴν μεταμε-

ληθῶμεν εἰς τὸ μέλλον ματαίως. Ἡ δευτέρα αὕτη γνώμη περιέχεται εἰς τὴν προτεινομένην παρ' αὐτοῦ τροποποίησιν.

Οἱ προτείναντες τὴν παντοτεινὴν διὰ τὸ μέλλον κατάργησιν τῶν δικαστηρίων τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ, ὁμοιάζουσι τοὺς διῆσχυρίζομένους, ὅτι τὸ ἔθνος μας εἶναι καταδικασμένον νὰ εὕρισκται διὰ πάντα εἰς τὴν ἠθικὴν, διανοητικὴν, καὶ ὑλικὴν κατάστασιν εἰς τὴν ὁποίαν σήμερον εὕρίσκεται, διότι ἡ πρότασις τῶν δὲν ἀποδεικνύει ἄλλο, εἰμὴ τὸ ὅτι ἡ βιομηχανία, ἡ ναυπηγία, τὸ ἐμπόριον θὰ ᾔναι πάντοτε εἰς τὴν αὐτὴν μετὰ τὴν σημερινὴν κατάστασιν, καὶ ὅτι οὔτε ὁδῶν, οὔτε γεφυρῶν, οὔτε διορύχων κατασκευὴν θὰ ἐπιχειρισθῶμεν ποτε, ἀλλὰ πάντοτε καὶ ἡ ὑλικὴ καὶ ἡ ἠθικὴ μας κατάστασις ἡ αὐτὴ θὰ ᾔναι καὶ ἐπομένως τὸ διοικητικὸν μας σύστημα τὸ αὐτό· ἀλλὰ τὸ παρὸν τῆς Ἑλλάδος δὲν πρέπει ν' ἀπορρίψῃ τὸ λαμπρὸν καὶ μέγα μέλλον τῆς.

Ἐρρέθησαν ἀπὸ τοὺς ἐναντίους πολλὰ κατὰ τῆς ὑπάρξεως τῶν δικαστηρίων τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ· ἀλλὰ τὸ παρὸν ζήτημα, ἂν καὶ ἐσυζητήθῃ καὶ συζητεῖται ἀπὸ τοὺς σοφωτέρους ἡμῶν νομομαθεῖς τῆς Εὐρώπης, μένει εἰσέτι ἄλυτον· ἀφ' ἑνὸς μὲν προτείνετε ἡ ἀνάγκη τῆς ἀπετουμένης ταχύτητος εἰς τὴν διοικητικὴν μηχανήν, ἡ εἰδικὴ ικανότης, ἥτις ἀποκτᾶται εἰς τὴν διοικητικὴν ὑπηρεσίαν, ἡ οἰκονομία τοῦ χρόνου καὶ τῶν ἐξόδων, καὶ περὶ τούτου ἐγράφησαν πολλοὶ τόμοι βιβλίων ἀφ' ἑτέρου δὲ πάλιν οἱ ἐναντίας γνώμης διῆσχυρίζονται, ὅτι τὰ δικαστήρια ταῦτα συγκείμενα ἐν μέρει ἀπὸ διοικητικοὺς ὑπαλλήλους, εἶναι ἐξηρτημένα ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν, καὶ πρὸς ἐπιτυχίαν τῆς ἀνεξαρτησίας προτείνουν νὰ διορίζηται ὁ Πρόεδρος ἐξ ἄλλων προσώπων νομομαθῶν, καὶ μὴ ὑπαγομένων εἰς τὴν τάξιν τῆς διοικητικῆς ὑπαλληλίας· οἱ προτεινόμενοι ἐκατέρωθεν λόγοι εἶναι ἀδύνατον νὰ ἀναπτυχθῶσιν ἐνταῦθα.

Δὲν πρέπει ὁμως νὰ συγκρίνωμεν, ὡς παρατηρῶ, εἶπε, τὰ δικαστήρια ἐν γένει τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ μετὰ τὰ ὑπάρχοντα διοικητικά, μήτε πρέπει νὰ ἐννοῶμεν, ὅτι ὁ διοικητὴς καὶ ὁ δήμαρχος εἶναι ἀπαρέτητα αὐτῶν μέλη. Τοῦτο δὲν εἶναι συνέπεια ἀναγκαία τῆς συστάσεως τῶν διοικητικῶν δικαστηρίων. Τὰ ὑπάρχοντα διοικητικά δικαστήρια δὲν εἶναι ἀληθῆ ἀλλὰ τῆς ἀνάγκης καὶ τῆς σιγμῆς, τὰ ὁποῖα ἡ Κυβέρνησις δι' οἰκονομικοὺς λόγους κατεπείγοντας ἐσύστησε προσωρινῶς· εἰς ταῦτα ἐν μόνον εἶδος ὑποθέσεων τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ ὑπάγεται, ἥτοι αἱ μεταξὺ φορολογουμένων καὶ ἐνικοιαστῶν, καὶ μεταξὺ τούτων καὶ ὑπενοικιαστῶν διαφοραί· ἐν τούτοις εἶχεν ἐκδοθῇ κατὰ

τὰ 1837 νόμος, καθ' ὃν ἔπρεπε νὰ συστηθῶσι καὶ ἄλλα διοικη-
κὰ δικαστήρια, μὴ συστηθέντα κατὰ δυστυχίαν, καὶ τὴν κατάρ-
γησιν τούτων θέλω νὰ προλάβω διὰ τῆς προτάσεώς μου.

Τὸ σπουδαῖον τοῦτο ζήτημα τῆς διακρίσεως τῆς διοικητικῆς καὶ
δικαστικῆς δικαιοδοσίας, καὶ ἐπομένως περὶ τῆς ὑπάρξεως χωρι-
στῶν διοικητικῶν δικαστηρίων, δὲν πρέπει ἀπέναντι τόσων σοφῶν
ἀνδρῶν ἀμφισβητούντων ἔτι καὶ τῶν πλειοτέρων ἐπικρατειῶν τῆς
Εὐρώπης, νὰ τὸ λύσωμεν ἡμεῖς διὰ πάντα μὲ τόσον θάρρος καὶ
τόλμην. Ἄς μιμηθῶμεν τοὺς Βέλγους, οἵτινες καίτι μᾶλλον ἡμῶν
προκεχωρημένοι εἰς τὸν πολιτισμὸν ἔδωσαν ἀκρόασιν εἰς τοὺς
μεγάλους ἐκείνους ἀνδρας· εἶναι ἀληθές, ὅτι σήμερον ἀνάγκην
κατεπείγουσαν τῶν διοικητικῶν δικαστηρίων δὲν ἔχομεν, τὸ
μέλον μας ὅμως ἀγνοοῦμεν, καὶ δὲν πρέπει διὰ τοῦτο νὰ κλεί-
σωμεν τὴν θύραν καὶ νὰ δεσμεύσωμεν τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν·
εἰς τὰς αὐτὰς περιστάσεις τῶν Βέλγων εἴμεθα καὶ ἡμεῖς, ἃς κα-
ταργήσωμεν λοιπὸν τὰ ὑπάρχοντα διοικητικὰ δικαστήρια, ἐπέ-
χοντες διὰ τὸ μέλλον.

Τὸ δικαστήριον τῶν Λειῶν εἶναι διοικητικὸν δικαστήριον.
Τὸ ἔθνος μας τάχα δὲν θέλει εὐρεθῇ πῶτε εἰς τὴν ἀνάγκην συ-
στάσεως τοιοῦτου δικαστηρίου; Ἐὰν τότε καταφύγωμεν εἰς τὰ
τακτικὰ δικαστήρια θὰ εὕρωμεν ἄπειρα προσκόμματα, ὅταν
μάλιστα λάβωμεν ὑπ' ὄψιν καὶ τὴν ἐξωτερικὴν πολιτικὴν, ἥτις
συνήθως περιπλέκεται εἰς τὴν διεκδίκασιν τῶν Λειῶν. Ἴσως ἐν
τοιαύτῃ περιπτώσει ἀναγκασθῶμεν νὰ παραβῶμεν τὸ ἄρθρον τοῦ
Συντάγματος, καὶ τότε προσβάλλομεν ὁλόκληρον τὸ Σύνταγμα.

Κατὰ τὴν τροπολογίαν τοῦ πληρεξουσίου Γαστούνης δὲν
καταργεῖται ἡ διάκρισις τῆς διοικητικῆς ἀπὸ τὴν δικαστικὴν
δικαιοδοσίαν, ἀλλὰ τὰ διοικητικὰ δικαστήρια, ἀναθέτει δὲ
ὀριστικῶς τὴν μὲν καθαρὰν διοικητικὴν δικαιοδοσίαν εἰς τὸν
διοικητὴν, τοὺς Ἱπουργοὺς κτλ., τὴν δὲ διοικητικὴν δικαιοδοσίαν
εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια. Ἐγὼ παραδέχομαι τὴν κατάργησιν
τῶν ὑπαρχόντων καὶ τὴν διαχείρισιν τῆς διοικητικῆς δικαιοδο-
σίας ἀναθέτω ὅχι εἰς τινὰ πρόσωπα ὑπαλλήλων, ἀλλ' εἰς ὅλον
τὸ ἔθνος, διὰ νὰ κάμῃ χρῆσιν αὐτῆς, ὅταν αἱ περιστάσεις τὸ
ἀπαιτήσωσι.

Διέφυγε τῆς μνήμης ἐνὸς τῶν προλαλησάντων κατὰ τῆς Ἀ.
τροπολογίας πληρεξουσίων, ὅτι ἡ διοικητικὴ δικαιοδοσία ὑπῆρχε
διακεκριμένη εἰς Γαλλίαν, καὶ πρὸ τοῦ Ναπολέοντος καὶ τῆς
Γαλλικῆς ἐπανατάξεως, ἀλλὰ τότε ἦτον εἰς σύγχυσιν· εἰς τὰ
1791 ἔγεινεν ἡ διάκρισις τῶν δύο δικαιοδοσιῶν, καὶ τότε
ἐθεωρήθη ἀναγκαία ἡ σύστασις χωριστῶν διοικητικῶν δικαστη-

ρίων καὶ ἡ διατήρησις τῆς διακρίσεως ταύτης ἐθεωρήθη ἀναγκαία καὶ μετ' αὐτὴν τὴν Ἰουλιανὴν μεταβολήν.

Ἡ ὑπαρξίς τῆς διοικητικῆς δικαιοδοσίας δὲν συνταυτίζεται μὲ τὴν ὑπαρξίν τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας· αἱ Βουλαι, ὅταν εὐρεθῶσιν εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ συστήσωσι διοικητικὰ δικαστήρια, δύνανται νὰ εὕρωσι τὸν τρόπον πῶς αἱ ἀποφάσεις τῶν κατωτέρων διοικητικῶν δικαστηρίων νὰ προσβάλονται διὰ τῶν ἐνδίκων μέσων, καὶ μὴ ὑπάρχοντος τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας. Ἐχομεν τὸ Ἐλεγκτικὸν Συνέδριον, τὸ ὁποῖον ἐκπληροῖ καὶ καθήκοντα διοικητικοῦ δικαστηρίου, ὑποθέτον τὴν ὑπαρξίν τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας, εἰς ὃ ἐκκαλοῦνται αἱ ἀποφάσεις ἐκείνου. Πρέπει λοιπὸν νὰ εἰπώμεν διὰ τοῦτο, ὅτι καταργουμένου τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας θέλει καταργηθῇ καὶ τὸ Ἐλεγκτικὸν Συνέδριον; ὅχι βέβαια, καὶ ὅπως αἱ Βουλαι θέλουν θεραπεύσει τὴν ἔλλειψιν τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας ὡς ἀνώτερον διοικητικὸν δικαστήριον τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου, οὕτω θέλει προβλέψῃ καὶ τὴν περίπτωσιν ταύτην ὡς πρὸς τὰ κατώτερα διοικητικὰ δικαστήρια, τῶν ὁποίων τὴν σύστασιν ἤθελον ὑπαγορεύσει αἱ περιστάσεις.

Περαίνων τὸν λόγον του, εὐχεται, εἶπε, νὰ ἀναπτυχθῶσι τύσον ταχέως οἱ διάφοροι κλάδοι τῆς κοινωνίας μας, καὶ τὸ διοικητικὸν μας σύστημα, ὥστε ἐντὸς ὀλίγου νὰ αἰσθανθῶσιν αἱ Βουλαι τὴν ἀνάγκην τῆς συστάσεως τῶν δικαστηρίων τοῦ ἀμφοισβητουμένου διοικητικοῦ. Ἀκολουθῶς ἀνέγνω τὴν τροπολογίαν του, τροποποιηθεῖσα ἐν μέρει κατὰ τὰς παρατηρήσεις, τὰς ὁποίας ὁ προλαλήσας εἰσηγητὴς ἐπέφερεν.

Εἰς τῶν προλαλησάντων πληρεξουσίων εἶπεν, ὅτι συνεφώνησα καὶ αὐτὸς μετὰ τοῦ πληρεξουσίου Γαστούνης εἰς τὴν ὁποίαν ἐκεῖνος ἐπαρουσίασε τροπολογίαν, ὃ εἰσηγητὴς ἐπρότεινε νὰ ἐξαλειφθῇ ἡ λέξις συνοπτικῶς, ἀλλὰ στοχάζεται αὐτὴν ἀναγκαίαν, διότι διὰ τῆς λέξεως ταύτης προλαμβάνομεν τὴν πολυγραφίαν τῶν τακτικῶν δικῶν, ἀνέγνω δὲ ἀκολουθῶς τροπολογίαν.

Μετὰ τοῦτον ἕτερος πληρεξούσιος, λαβὼν τὸν λόγον, παρτήρησε τὰ ἐξῆς· ἔχομεν ὑπ' ὄψιν εἶπεν, τρεῖς προτάσεις α'. τὸ ἄρθρον τοῦ σχεδίου, καθ' ὃ τὰ διοικητικὰ δικαστήρια καὶ ἡ διοικητικὴ δικαιοδοσία καταστρέφονται, ἡ δὲ καθαρὰ διοικητικὴ δικαιοδοσία ἀνατίθεται εἰς τοὺς διοικητικοὺς ὑπαλλήλους, β'. τὴν τροπολογίαν τοῦ πληρεξουσίου Γαστούνης, ὅστις παραδέχεται μὲν τὴν ἀρχὴν τοῦ σχεδίου, ἀλλὰ ὑπ' ὄρον ἀναβλητικὸν καὶ γ'. τὴν τοῦ πληρεξουσίου τῶν ἐποίκων Μακεδόνων, ὅστις

παραδέχεται τὴν κατάργησιν τῶν ὑπαρχόντων, ἀφίνει ὅμως τὸ δικαίωμα εἰς τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν νὰ συστήσῃ κατ' ἐξαίρεσιν δικαστήρια τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ, ὅταν αἱ περιστάσεις τὸ ἀπαιτήσωσι.

Τὰ ἀντικείμενα τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ, εἶπεν, εἶναι πολλὰ καὶ διάφορα; ἤτοι, αἱ ἐνοικιάσεις φόρων, γεφυροποιίαι, ὁδοποιίαι, αἱ ἐκλογαί, καὶ τὰ τοιαῦτα, τὰ δὲ ὑπάρχοντα ἐδίκαζον μόνον ἐν εἴδους τούτων, τὰς μεταξὺ ἐνοικιαστῶν καὶ φορολογουμένων ἐριδας· θέλοντες λοιπὸν τὴν κατάργησιν τῶν διοικητικῶν τούτων δικαστηρίων, πρέπει νὰ καταργήσωμεν ὁλόκληρον τὴν διοικητικὴν δικαιοδοσίαν; Ἰδοὺ κυρίως τὸ ζήτημα. Τὸ ζήτημα τοῦτο λύει καθ' ὅλας τὰς ἐπόψεις τοῦ ἡ τοῦ πληρεξουσίου Γαστούνης τροποποιήσεις· αὕτη, καθιεροῦσα τὴν γενικὴν ἀρχήν, ὅτι διοικητικὰ δικαστήρια δὲν δύνανται νὰ συστηθῶσι, περιλαμβάνει ὅλα τὰ ἤδη τῶν διοικητικῶν δικαστηρίων, καὶ προσθέτει, ὅτι καὶ τὰ ὑπάρχοντα καταργοῦνται, καὶ αἱ εἰς ταῦτα καὶ ἐκεῖνα ὑπαγόμεναι ὑποθέσεις θέλουν δικάζεσθαι καὶ τοῦ λοιποῦ ἀπὸ τὰ τακτικὰ δικαστήρια. Ἐν τούτοις εἰς τὴν διοικητικὴν δικαιοδοσίαν περιλαμβάνονται καὶ αἱ ἐκ τοῦ περὶ στρατολογίας, χαρτοσήμου κ.λ. νόμοι προκύπτουσας διαφοραί, τὰ περὶ τούτων, θέλει κανονίσει ἡ Κυβέρνησις δι' εἰδικῶν νόμων, καθὼς καὶ ἡ διαδικασία περὶ τῶν ὑποθέσεων τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ. Ταῦτα προβλέπει ἡ ρηθεῖσα τροποποιήσις διὰ τοῦ παραγράφου β', διὰ δὲ τοῦ παραγράφου γ', τῆς τροπολογίας ἀφίνεται εἰς τοὺς διοικητικοὺς ὑπαλλήλους ἡ διαχείρισις τῆς καθαρᾶς διοικητικῆς δικαιοδοσίας, π. χ. ἡ ἐνέργεια τῶν διοικητικῶν αὐτῶν καθηκόντων κ. λ. αὕτη ἀνήκει εἰς τοὺς διοικητικοὺς ὑπαλλήλους καὶ ἂν ἐπιληφθῶσιν αὐτῆς τὰ δικαστήρια, ὁ Ἄρειος Πάγος αἶρει τὴν σύγκρουσιν.

Ὡς πρὸς τὴν ἐφαρμογὴν δὲ παρετήρησεν, ὅτι ἡ αὐτὴ ταχύτης, ἥτις ἀπαιτεῖται εἰς τὴν διεκδίκασιν τῶν ὑποθέσεων τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ, ἀπαιτεῖται καὶ εἰς τὴν διεκδίκασιν τῶν ἐμπορικῶν ὑποθέσεων, αἵτινες μολαταῦτα ἀνατίθενται εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια, δικάζοντα δι' εἰδικῆς διαδικασίας. Τὸ αὐτὸ δύναται νὰ γείνη καὶ εἰς τὴν διεκδίκασιν τῶν διοικητικῶν διαφορῶν, τὰς ὁποίας τὰ τακτικὰ δικαστήρια νὰ δικάζωσι δι' εἰδικῆς διαδικασίας, καὶ εἰς διάφορα τμήματα ὄντα διηρημένα.

Ἐπὶ τέλους ἕτερος πληρεξούσιος εἶπεν, ὅτι ἂν καὶ δὲν ᾔηται νομομαθὴς ἐρχεται ὅμως καὶ αὐτὸς νὰ ἐκθέσῃ τὴν γνώμην του ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου. Ἐξ ὧν ὑπὲρ καὶ κατὰ ἐρρέθησαν, εἶπε, δὲν ἐλύθησαν αἱ περὶ τοῦ ζητήματος τούτου ἀμφιβολίαι,

ὅταν λοιπὸν καὶ ἡμεῖς, ὡς καὶ τόσοι σοφοὶ ἄνδρες τῆς Εὐρώπης, ἀμφιβάλωμεν, ἢ ἐπέχωμεν ὡς καὶ ἐκεῖνοι· παραδεχόμενοι τὴν κατάργησιν τῶν ὑπαρχόντων διοικητικῶν δικαστηρίων, ἃς ἀφίσωμεν τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν ἐλευθέραν νὰ πράξῃ εἰς τὸ μέλλον ὅ, τι αἱ περιστάσεις τοῦ ἔθνους ἀπαιτήσωσιν. Ἄν, ἡ μετὰ ταῦτα νομοθετικὴ ἐξουσία σφάλῃ, πάλιν εἶναι εἰς χειρὸν νὰ διορθώσῃ τὰ ἡμαρτημένα, ἀκούσασα τὰς παρατηρήσεις τῶν δημοτικῶν, τῶν ἐπαρχιακῶν καὶ τῶν νομαρχιακῶν συμβουλίων, ἐνῶ ἂν σφάλῃ ἡ Συνέλευσις δὲν θεραπεύεται πλέον τὸ σφάλμα.

Ἐνταῦθα ἡ Συνέλευσις, ἐρωτηθεῖσα ὑπὸ τοῦ Προέδρου, ἀπεφάνθη νὰ παύσῃ ἡ περαιτέρω ἐπὶ τοῦ προκειμένου συζήτησις, καὶ νὰ τεθῇ τὸ ζήτημα.

Μετὰ ταῦτα ὁ Πρόεδρος, παραστήσας ἐν περιλήψει εἰς τὴν Συνέλευσιν τὰ περὶ τοῦ ζητήματος τούτου λεχθέντα, καὶ τὸ περιεχόμενον τῶν δύο τοῦ πληρεξουσίου τῶν ἐποίκων Θετταλῶν καὶ τοῦ πληρεξουσίου Γαστούνης τροπολογιῶν, εἰς τὰς ὁποίας ἐσυγχωνεύθησαν αἱ λοιπαί, ἔθεσεν εἰς ψηφοφορίαν τὸ ἐξῆς ζήτημα α ἡ Συνέλευσις παραδέχεται τὴν τοῦ πληρεξουσίου τῶν ἐποίκων Μακεδόνων α. τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ ἀρθροῦ 101 τοῦ σχεδίου, ἢ τὴν β'. τοῦ πληρεξουσίου Γαστούνης; Ἀναγνωσθεῖσων δὲ τούτων ὑπὸ τινος πῶν Γραμματέων ὡς ἐξῆς.

α) Τὰ διοικητικὰ δικαστήρια καταργοῦνται· αἱ περὶ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ ὑποθέσεις, ἀνατίθενται ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως τοῦ παρόντος Συντάγματος εἰς τὴν τακτικὴν δικαιοδοσίαν τῶν δικαστηρίων, καὶ θέλουν δικάζεσθαι ὡς κατεπείγουσαι· αἱ ἄρσεις συγκρούσεως θέλουν δικάζεσθαι ὑπὸ τοῦ Ἀρείου Πάγου.

Κάνεν δικαστήριον, κάμμία δικαιοδοσία, τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ δὲν ἡμπορεῖ νὰ ὑπάρξῃ τοῦ λοιποῦ ἄνευ Νόμου.

β) Διοικητικὰ δικαστήρια δὲν δύνανται νὰ συστηθῶσι καὶ τὰ ὑπάρχοντα καταργοῦνται, αἱ δὲ εἰς αὐτὰ ὑπαγόμεναι ὑποθέσεις θέλουν δικάζεσθαι τοῦ λοιποῦ ὑπὸ τῶν τακτικῶν δικαστηρίων ὡς κατεπείγουσαι.

Νόμοι ἰδιαίτεροι θέλουν ὑπαγάγει ἐπίσης ὅλας τὰς λοιπὰς τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ ὑποθέσεις εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια καὶ κανονίσαι τὴν διαδικασίαν.

Αἱ ἄρσεις συγκρούσεως θέλουν δικάζεσθαι ὑπὸ τοῦ Ἀρείου Πάγου.

Ὁ Πρόεδρος ἀνέφερεν εἰς τὴν Συνέλευσιν ὅτι, ὅστις τῶν πληρεξουσίων παραδέχεται τὴν τοῦ πληρεξουσίου τῶν ἐποίκων Μακεδόνων τροπολογίαν, ἐρωτώμενος, θέλει ἀπαντᾶ τὴν α, ὁ δὲ τὴν τοῦ πληρεξουσίου Γαστούνης, τὴν β'.

Ακολουθῶς διωρίσθησαν δύο ψηφολέκται, καὶ γενομένης ψηφοφορίας, ἐγένετο πρᾶδεκτὴ ἡ τοῦ πληρεξουσίου τῶν ἐποίκων Μακεδόνων τροποποιήσις, ἀντὶ τοῦ ἀρθροῦ 101 τοῦ σχεδίου διὰ ψήφων 158 πρὸς 37.

Συγχρόνως δὲ ἀπεφάνθη ἡ Συνέλευσις νὰ τεθῇ εἰς τὰ πρακτικά, ὅτι εἰς τὴν διάταξιν τοῦ παραδεχθέντος ἤδη ἀρθροῦ δὲν περιλαμβάνεται τὸ ἑλεγκτικὸν Συνέδριον.

Τότε ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν, ὅτι ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη ἀντὶ τοῦ ἀρθροῦ 101 τοῦ σχεδίου τὸ ἐξῆς.

Ἄρθρ. 101.

Τὰ ὑπάρχοντα διοικητικὰ δικαστήρια καταργοῦνται· αἱ δὲ ὑπαγόμεναι εἰς αὐτὰ περὶ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ ὑποθέσεις ἀνατίθενται ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως τοῦ παρόντως Συντάγματος εἰς τὴν τακτικὴν δικαιοδοσίαν τῶν δικαστηρίων, καὶ θέλουν δικάζεσθαι ὡς κατεπεΐγουσαι. Νόμοι ἰδιαίτεροι, ἐκδοθησόμενοι ἐντὸς τῆς πρώτης Βουλευτικῆς περιόδου θέλουν ὑπαγάγει ἐπίσης ὅλας τὰς λοιπὰς τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ ὑποθέσεις εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια καὶ κανονίσει τὴν διαδικασίαν.

Αἱ ἄρσεις συγκρούσεως θέλουν δικάζεσθαι ὑπὸ τοῦ Ἀρείου Πάγου.

«Κάνεν δικαστήριον, κίμνία δικαιοδοσία τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ δὲν ἔμπορᾷ νὰ ὑπάρξῃ τοῦ λοιποῦ ἄνευ Νόμου.»

Μετὰ ταῦτα ὁ εἰσηγητὴς ἀνέγνω τὸ ἐπόμενον 103 ἀρθρον τοῦ σχεδίου ἔχον οὕτω, «τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας καταργεῖται, ἅμα συγκροτηθῇ ἡ πρώτη Βουλευτικὴ Σύνοδος.»

Ακολουθῶς ἀνέγνω πρότασιν τοῦ πληρεξουσίου Χαλκίδος καὶ τοῦ τῶν Μακεδόνων περὶ τῆς διαλύσεως τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς, τῆς ὁποίας ἡ συζήτησις ἀνεβλήθη εἰς τὴν ἐπιοῦσαν.

Ἐντεῦθεν ἐννοεῖ τις, ἐπρόσθεσεν ὁ εἰσηγητὴς, ὅτι τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας ὡς σῶμα νομοθετικὸν μετὰ τὴν ἐκδοσιν τοῦ Συντάγματος δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ, ἀλλ' αἱ Βουλαι πῦθανον νὰ μὴ συνέλθουν εἰμὴ περὶ τὸν Ἰούλιον ἢ Αὐγούστον, καὶ ἕως τότε ἡ ὑπαρξὶς αὐτοῦ εἶναι ἀναγκαία διὰ νὰ ἐπεξεργασθῇ τοὺς περὶ φορολογίας Νόμους.

Ἐπεδὴ δὲ οἱ φορολογικοὶ νόμοι δι' ἓν ἔτος ἰσχύουν μόνον, πῶς θέλομεν εἰσπράξει τὸ ἐνεστὸς ἔτος φόρους χωρὶς νὰ ἐκδοθῇ νέος Νόμος; Ἐκ τῆς πράξεως τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας ἐπὶ μικρὸν δὲν δύναται τις νὰ εἴπῃ, ὅτι ἐλαττοῦται ἡ εὐθύνη τοῦ Ὑπουργείου, διότι τὸ Συμβούλιον δὲν ἔχει εἰμὴ ψήφον γνωμοδοτικὴν. Ἐνταῦθα τὸ συμφέρον τοῦ Κράτους, ἃς λάβωμεν ὑπ' ὄψιν καὶ ὅχι μικρὰς δαπάνας, ἢ συμπαθείας καὶ ἀντιπαθείας.

Άλλος ἀντικρούων τὴν γνώμην τοῦ προλαλήσαντος εἶπεν οἱ περὶ φορολογίας Νόμοι κατὰ τὸ Σύνταγμα ψηφίζονται πρῶτον ὑπὸ τῆς Βουλῆς· ἐπομένως ἂν μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ Συντάγματος ὑπάρξῃ ἄλλο νομοθετικὸν σῶμα καὶ ἐπεξεργασθῇ νόμον, γίνεται παράβασις τοῦ Συντάγματος καὶ αἵτις ταύτης θέλομεν εἶσθαι ἡμεῖς αὐτοί.

Ἄν ὅμως ἡ Συνέλευσις δὲν νομίζῃ καλὸν, νὰ διαλυθῇ διὰ τινὰ πρόσωπα, τὰ ὑποῖα ἴσως θέλουν εἶσθαι εἰς τὴν Γερουσίαν, δύναται νὰ ψηφίσῃ, ὥστε τινὰ ἐξ αὐτῶν ν' ἀπαρτίσωσιν ἐπιτροπὴν τινὰ, ἕως οὗ συνέλθωσιν αἱ Βουλαι.

Ἄλλος εἶπε· διὰ νὰ λυθῇ τὸ προκείμενον ζήτημα ὀρθῶς πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὅλως ἀφηρημένως, καὶ νὰ μὴ λησθοῦν ὑπ' ὅψιν τὰ συγκροτοῦντα αὐτὸ πρόσωπα· εἶπον τινες, ὅτι εἶναι ἀναπόφευκτος ἀνάγκη νὰ ὑπάρξῃ τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας χάριν τῶν ἐθνικῶν συμφερόντων· ἀλλὰ διὰ νὰ γνωρίσωμεν ἂν ἡ ἀνάγκη αὕτη ᾖ πραγματικὴ πρέπει νὰ ἐξετάσωμεν, τὸ τί πράττει. ἔχει νομοθετικὴν δύναμιν; ὄχι βέβαια· μόνον συμβουλευτικὴν ψῆφον ἔχει.

Ἀλλὰ κατὰ τὸ καταστατικὸν διάταγμα, λέγουσιν, ἐπειδὴ διὰ νὰ ἐκδοθῇ Νόμος, πρέπει ν' ἀναφέρηται εἰς τὸ αἰτιολογικὸν τοῦ Νόμου τὸ, ἀκούσαντες καὶ τὴν γνώμην τοῦ Συμβουλίου· ἄνευ τούτου τοῦ σώματος θέλει σταματήσει ἡ Κυβερνητικὴ μηχανή· ἀλλὰ 1) τοῦτο εἶναι ἀπλοῦς, τύπος καὶ 2) ἤδη ἐφθάσαμεν εἰς τὸ τέλος τῆς ἐργασίας τοῦ Συντάγματος, καὶ ἐντὸς ὀλίγου θέλει δημοσιευθῇ ἐπισήμως· ἐπομένως ἡ ὑπαρξίς τοῦ Συμβουλίου εἶναι περιττή, διότι δὲν ἔχει πλέον τί νὰ ἐργασθῇ. Πρὸ πέντε μηνῶν, ἴσως ἅπαξ συνεδρίασε, διὰ νὰ σκευφθῇ περὶ τοῦ Νόμου τῆς φορολογίας τῶν ζώων· μέχρις οὗ συνέλθουν αἱ Βουλαι μία μόνη ἀνάγκη θέλει παρουσιασθῇ, ἡ τοῦ περὶ φορολογίας νόμου, διότι κατὰ τοὺς τύπους ἀπαιτεῖται νὰ συμπράξῃ καὶ τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας· ἀλλὰ τοῦτο δύναται νὰ πραχθῇ ἐντὸς 10 ἢ 20 ἡμερῶν, μετὰ παρέλευσιν τῶν ὁποίων πρέπει νὰ παύσῃ ὀριστικῶς διὰ λόγους πολιτικούς καὶ οἰκονομικούς. ἡ ὑπαρξίς του καταντᾷ πλέον παράχρηστος μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ Συντάγματος, τὸ ὅποιον θέλει εἶσθαι εἰς πλήρη ἐνέργειαν μέχρις οὗ συνέλθουν αἱ Βουλαι, καθὼς, καὶ μετὰ τὴν διάλυσίν των καὶ ἀπουσίαν· ἡ παρετέρω ὑπαρξίς τούτου τοῦ σώματος, εἶναι πολιτικὸς σολοικισμὸς καὶ ἀντιβαίνει καὶ εἰς τοὺς κανόνας τῆς οἰκονομίας.

Ἄλλος ἀνταπάντησεν· ὁ προαγορεύσας εἶπε διὰ λόγους οἰκονομίας, καὶ ἐπειδὴ ἐν διαστήματι πέντε μηνῶν δὲν εἰργάσθη

ποσῶς τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας, πρέπει νὰ διαλυθῇ· ἀλλ' ἡ πράξις τῆς 3 Σεπτεμβρίου, ἣτις μᾶς συνήγαγεν ἐνταῦθα διὰ νὰ θέσωμεν τὰς θεμελιώδεις τῆς πολιτείας μας ἀρχάς, δὲν ἐνομιμοποιήθη διὰ τούτου;

Εἶναι ἀληθές, ὅτι διὰ τοῦ καταστατικοῦ διατάγματος τὰ καθήκοντα τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας ἦσαν περιορισμένα· πλὴν ἅμα εὗρέθη ἡ πατρίς εἰς ἀνάγκην δὲν ὀλιγώρισε τὴν ἀνάγκην αὐτῆς· ὁ σκοπός μου δὲν εἶναι τὸ νὰ συστήσω τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας, ἀλλὰ νὰ παραστήσω, ὅτι αὐτὸ ὠφέλησε τὴν πατρίδα.

Ἡ Κυβέρνησις τῆς Ἑλλάδος συνέκειτο ἀπὸ Βασιλέα, Ὑπουργεῖον, καὶ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας, τούτου τὸν σχηματισμὸν ἀνεγνώρισεν ἡ Εὐρώπη, καὶ μετὰ τὴν 3 Σεπτεμβρίου.

Διαμένων εἰς Εὐρώπην ἐγνώρισε πραγματικῶς, ὅτι τὴν σύμπραξιν καὶ συζήτησιν τοῦ σώματος τούτου ἐζήτουν εἰς τοὺς προϋπολογισμοὺς αἱ Δυνάμεις. Τώρα ὁμῶς προτείνουν νὰ ἐκλείψῃ τοῦτο, καὶ πρὶν συνέλθωσιν αἱ Βουλαι, ὥστε νὰ μείνῃ ὁ Βασιλεὺς καὶ τὸ Ὑπουργεῖον γυμνὸν τοῦ συμβουλευτικοῦ τούτου σώματος· ἀλλ' ἂν μέχρις οὗ συνέλθωσιν αἱ Βουλαι ἀναφανῇ ἀνάγκη τις τί μέλει γενέσθαι; τίς δύναται νὰ ἐμβατεύσῃ εἰς τὸ μέλλον; Ἐνῶ δὲν πρόκειται εἰμὴ περὶ τριῶν ἢ τεσσάρων τῶν πολὺ μηνῶν, πῶς θέλομεν ἀποφασίσαι ν' ἀφήσωμεν τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν γυμνήν τοῦ συμβουλευτικοῦ τούτου σώματος, καὶ νὰ ἀναθέσωμεν τὰ πάντα εἰς τοῦ Ὑπουργείου τὴν θέλησιν; Στοχασθῆτε καὶ τὰ ἐνδεχόμενα ἀποτελέσματα τῆς τοιαύτης πράξεως. Δὲν εἶναι οὔτε προνοητικὸν, οὔτε πατριωτικὸν τὸ νὰ διαλυθῇ τὸ σῶμα τοῦτο, πρὶν συνέλθωσιν αἱ Βουλαι.

Ἡ μικρὰ οἰκονομία ἀπέναντι μεγάλων συμφερόντων τοῦ Κράτους εἶναι μηδέν· προτείνω λοιπὸν τὸ νὰ διατηρηθῇ τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας.

Λαβὼν μετὰ τοῦτον ἄλλος τὸν λόγον, εἶπεν, ἡ θέσις τοῦ εἶναι δύσκολος, διότι διετέλεσε συνεχῶς ἕξ ἔτη μέλος τοῦ σώματος τούτου, καὶ ἀκόμη εἶναι ἐν ἐνεργείᾳ. Πλὴν θέλει ἐξετάσῃ πῶς ζήτημα ὡς πληρεξούσιος ἐν γνώσει τῶν πραγμάτων· ἂν μέχρι τοῦδε ὑπῆρχε Συμβούλιον Ἐπικρατείας καὶ οὐχὶ Βουλὰς εἰς τοῦτο δὲν πταίει τὸ Συμβούλιον, ἀλλ' αὐτὰ τὰ πράγματα.

Τοῦτο ὁμῶς ἐδικαίωτε κατὰ μέγα μέρος, τὴν θέσιν του, ὑπερασπίσθη τὸν τύπον, ἐξέφρασεν, ὅτι εἶναι περιττοὶ οἱ Βαυαροὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα, συνετέλεσεν εἰς τὴν κατάργησιν τοῦ περὶ ἐκτοπίσεως τῶν Ἑλλήνων διατάγματος, ἐπρότεινεν ἐσχάτως, ὅτε ἐπῆλθεν ἡ οἰκονομικὴ κρίσις, ὅτι πρέπει νὰ προτιμηθοῦν αἱ

Ἕλληνες στρατιωτικοὶ ἀπέναντι τῶν Βαυαρῶν· καὶ τέλος συνε-
μορφώθη μὲ τὴν φωνὴν τοῦ ἔθνους καὶ ἐστήριξεν αὐτὴν κατὰ
τὴν 3 Σεπτεμβρίου.

Ἀλλὰ εἰς τὸ ἐξῆς δὲν εἶναι ἀναγκαῖον πλέον ὡς νομοθετικὸν
σῶμα, διότι ἅμα τὸ Σύνταγμα δημοσιευθῇ, δὲν δύναται νὰ ἐνε-
ργήσῃ πλέον. Ἡ Κυβέρνησις δύναται νὰ τὸ διατηρήσῃ μέχρι τίνος
ἂν θέλῃ ὡς σῶμα διοικητικόν, διὰ νὰ τὴν συνδράμῃ ἂν ἡ
ἀνάγκη τὸ ἀπαιτήσῃ εἰς προκαταρτικὰς ἐργασίας, εἰς τὴν συγ-
κάλεισιν τῶν Βουλῶν, εἰς τὴν σύστασιν τοῦ Ἰπουργείου καὶ εἰς
ἄλλα διοικητικὰ πράγματα· ἀλλ' ἐν ταύτῃ τῇ περιπτώσει πρέπει
νὰ ἰρισθῇ ῥητῶς, ὅτι νομοθετικὴν δικαιοδοσίαν δὲν δύναται νὰ
ἔχῃ· ἂν ᾖναι χρεῖα νὰ συνδράμῃ τὴν Κυβέρνησιν εἰς τοὺς φορο-
λογικοὺς Νόμους, ἃς πράξῃ τοῦτο ὡς διοικητικὸν σῶμα, οὐχὶ
δὲ ὡς νομοθετικόν, ἄλλως ἃς ἐφαρμοσθῇ καὶ διὰ τὸ παρὸν ἔτος
ὁ φορολογικὸς νόμος τοῦ παρελθόντος.

Ἐπὶ τέλους εἶπε, δὲν πρέπει νὰ μεμφώμεθα τὸ Συμβούλιον
τῆς Ἐπικρατείας, ἀλλ' ἡ Συνέλευσις, νὰ ἐκφράσῃ τὴν προσή-
κουσαν εἰς αὐτὸ εὐχαρίστησιν.

Τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας, ἐπρόσθεσεν ἕτερος, ἂν καὶ
δὲν συνέστη ὑπὸ αἰσίους οἰωνοὺς, ἐπραξεν ὅμως, ὅσα δὲν ἤλπιζε
τις ἀπὸ τὴν κατάστασιν τοῦ ὀργανισμοῦ του καὶ μάλιστα τὰ
κατὰ τὴν 3 Σεπτεμβρίου. εἰπόντινες, ὅτι μετὰ τὴν δημοσί-
ευσιν τοῦ Συντάγματος τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας καθ' ὃ
σῶμα νομοθετικὸν δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ, ἀλλὰ δὲν ἔχει οὕτως.
Ἡ ὑπαρξίς του δὲν ἀντίκειται εἰς τὸ Σύνταγμα, διότι εἶναι
σῶμα διοικητικόν, καὶ καθὼ τοιοῦτον ἡ Συνέλευσις δὲν δύναται
νὰ τὸ διαλύσῃ ἀμέσως, εἰμὴ ἀφοῦ συγέλθουν αἱ Βουλαί· διότι ἂν
π. χ. ἡ Συνέλευσις ᾔθελε ψηφίσῃ νὰ καταργηθῇ τὸ διοικητικὸν
σύστημα, καὶ εἰσαχθῇ τὸ νομαρχικόν, ποτὲ ἐξαιρέτως δὲν
ᾔθελε διίσχυρισθῇ, ὅτι πρέπει ἀμέσως νὰ καταργηθῶν αἱ διοική-
σεις πρὶν, ἢ ἀντικατασταθῶν ὑπὸ τῶν Νομαρχιῶν, διότι ἄλλως
εἶναι τὸ αὐτὸ ὡς νὰ θέλωμεν νὰ παραλύσωμεν τὴν Κυβερνητικὴν
μηχανήν. Αἱ Βουλαὶ δὲν θέλουσι συνέλθαι, εἰμὴ μετὰ τρεῖς
μῆνας· θέλομεν ἀφήσει λοιπὸν ἐν τούτῳ τῷ διαστήματι ἄνευ
οὐδενὸς φραγμοῦ τὴν Κυβέρνησιν; Ἡ προβαλλομένη οἰκονομία
πρέπει νὰ μετῶνται ἀναλόγως τῶν ὠφελειῶν τῆς ἐπὶ τέλους
εἶπεν, ὅτι συμφωνεῖ μὲ τὸ ἄρθρον τοῦ σχεδίου.

Εἰς τῶν προαγορευσάντων ἐπαναλαβὼν εἶπεν, ἐγὼ καθαρὰ
ἐλάλησα, καὶ δὲν ἐμέμφθην ποσῶς τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρα-
τείας, ὥστε ἡ ἀφορμὴ τῶν ἐγκωμίων, τὰ ὅποια ἐπλεξάν οἱ
προλαλήσαντες, δὲν προῆλθον ἐκ τῶν ἐμῶν λόγων. Συνάδω καὶ

ἔγω μὲ αὐτοὺς ὡς πρὸς τὸ παρελθὸν ἐκείνου τοῦ σώματος, ἀλλὰ τοῦτο δὲν δύνανται νὰ μεταχειρισθῶσι κατὰ τῆς ἐκτεθείσης παρ' ἐμοῦ γνώμης τί τάχα, διατὶ ἐξεπλήρωσε καλῶς τὰ καθήκοντά του, θέλομεν προτείνει τὴν ὑπαρξίν αὐτοῦ καὶ δι' ὑλικῶν μέσων ν' ἀποδείξωμεν τὴν πρὸς τοὺς ἄνδρας αὐτοῦ εὐγνωμοσύνην; ἔπρεπεν οἱ προλαλήσαντες ν' ἀποδείξωσι τὴν Κυβερνητικὴν, πολιτικὴν καὶ νομοθετικὴν ἀνάγκην ἐκείνου τοῦ σώματος διὰ νὰ μᾶς πείσωσι· φόβος κατέλαβε τοὺς προαγορεύσαντας, μή τοι περιπέσωμεν εἰς κακὰ παύοντες τὸ Συμβούλιον, καὶ ἀφαιροῦντες οὕτως ἐν στήριγμα τῆς Κυβερνητικῆς μηχανῆς· ἂν καὶ ἔχῃ πληρεστάτην εἰς αὐτὸ πεποιθήσιν, ἀλλ' οὐδεὶς φόβος ὑπάρχει, διότι ἅμα δημοσιευθῇ τὸ Σύνταγμα, πᾶσα πλέον αὐθαιρεσία παύει. Ὡς πρὸς τὴν Κυβερνητικὴν αὐτοῦ ἐνέργειαν, τὴν τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ, δὲν θέλομεν πάθῃ μεγάλην ζημίαν, ἂν στερηθῶμεν αὐτῆς ἐπὶ τρεῖς μῆνας, διότι πολλὰ ὀλίγας ἀποφάσεις τὸ σῶμα τοῦτο ἐξέδωκεν ἐπὶ πολυστίαν ὑπάρχον.

Ὁ πληρεξούσιος Τριπόλεως εἶπεν, ἂν παραταθῇ ἡ διάρκεια αὐτοῦ νὰ μὴν ἔχῃ νομοθετικὴν ἐνέργειαν· ἀλλὰ τοιαύτην οὔτε εἶχε ποτε, οὔτε τῶρα πολὺ πλέον δύναται νὰ λάβῃ, ὑπεδείχθησαν παρ' ἐνὸς τῶν προλαλήσαντων φόβοι καὶ ὑποψίαι, ἀλλ' εἰς μάτην εἶναι φόβος, τάχα μήπως ἐντεῦθεν ἐξασθενήσωμεν ἐνώπιον τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς τὴν πράξιν τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας κατὰ τὴν 3 Σεπτεμβρίου; ὄχι, διότι τὸ σῶμα αὐτὸ θέλει σβύσει ὡς τὸ φῶς μὴ ὑπάρχοντος ἐλέου· τῆς οἰκονομίας πρέπει πολλὴν φροντίδα νὰ ἔχωμεν. Διατὶ νὰ μένῃ τὸ σῶμα τοῦτο ἐπὶ πλείονα χρόνον, ἐνῶ ἡ τῶν φορολογικῶν νόμων ἐργασία αὐτοῦ ἐντὸς εἴκοσι ἡμερῶν διαπράττεται;

Ἐρωτηθεὶς ὑπότινος τῶν πληρεξουσίων, ἂν βλέπῃ τάχα κίνδυνόν τινα προκύπτοντα ἐκ τῆς ὑπάρξεώς του, ἀπήντησεν, ὅτι δὲν βλέπει κίνδυνον, ἀλλ' εἶναι πολιτικὸς σολοικισμὸς τὸ νὰ ὑπάρχῃ τοιοῦτον σῶμα καὶ μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ Συντάγματος, ἐνῶ δὲν θέλει ἔχει πλέον μετ' ὀλίγας ἡμέρας οὐδεμίαν ὑπηρεσίαν.

Ἄλλος δὲ παρετήρησεν, ὅτι τὸ παρελθὸν τοῦ Συμβουλίου καὶ ἡ διαγωγή αὐτοῦ κατὰ τὴν 3 Σεπτεμβρίου εἶναι γνωστὴ, ἐπομένως δὲν θέλει ἐνδιατρίψῃ εἰς ταῦτα. Βεβαίως ὡς νομοθετικὸν σῶμα μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ Συντάγματος δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ· ἀλλὰ δὲν βλέπει πάλιν τὴν αἰτίαν δι' ἣν πρέπει νὰ παύσῃ πρὶν συνέλθωσιν αἱ Βουλαιί. Τὸ ἐπ' αὐτὸν φρονεῖ ὅτι εἶναι πολὺ προκοιτώτερον τὸ νὰ διατηρηθῇ αὐτὸ μέχρι ἐκείνης τῆς ἐποχῆς, παρὰ νὰ παύσῃ ἀπὸ τοῦδε διὰ δρχμῶν τινῶν οἰκονομίαν.

Ὁ εἰσηγητὴς ἐπρόσθεσεν, ὅτι αὐτὸς πρῶτος αὐτὸς ἀπεφάνθη δὲ κατὰ τὸ Σύνταγμα δὲν δύναται νὰ ἔχῃ οὐδεμίαν δύναμιν τὸ Συμβούλιον· ἀλλ' ὅμως τίς οἶδε τὰς ἀνάγκας αἵτινες δύνανται νὰ πρὸςβιασθῶσιν εἰς τὴν Κυβέρνησιν ἐκτὸς τῶν φορολογικῶν νόμων τοὺς ὁποίους προκινέμερον;

Ὁ πληρεξούσιος Καλαβρύτων πρῶτος ἀνεγνώρισε καὶ συνωμολόγησε τὴν ἀνάγκην ταύτην, ἀλλ' ἐπὶ εἴκοσι μόνον ἡμέρας· ἀλλὰ συμφέρει νὰ ὀρισθῇ τοῦτο; ἂν ἐν τῷ διαστήματι τῶν δεκαπέντε ἢ εἴκοσι ἡμερῶν δὲν διαπραχθῇ ἡ ἐργασία αὕτη, τί μέλλει γενέσθαι; φόροι δὲν θέλουσιν εἰσπραχθῇ, διότι, κατ' ἔτος οἱ φορολογικοὶ νόμοι ἀναθεωροῦνται καὶ ψηφίζονται, καὶ ἂν τοῦτο δὲν προηγηθῇ δὲν καθίσταται ἀπαιτητός· ἐντεῦθεν ἐλέπεται ὅτι δύναται ἡ Κυβέρνησις νὰ καταντήσῃ εἰς παραλύσιν, διότι δὲν θέλουσιν εἰσπραχθῇ φόροι μέχρις οὗ ἔλθωσιν αἱ Βουλαί. Πάντες ὡμολόγησαν ὅτι ἂν παραταθῇ ἡ διάρκεια αὐτοῦ δὲν ὑπάρχει οὐδεὶς φόβος· διατὶ λοιπὸν νὰ παύσῃ; ἃς ὀρισθῇ ὅτι διατηρεῖται μέχρις οὗ συνέλθωσιν αἱ Βουλαι, ἢ καὶ ὁ χρόνος καθ' ὃν αὐτοδικαίως θέλει ἐπέλθῃ ἡ παῦσις του. Δὲν ἀποβλέπει εἰς τὸ πρόσωπον, ἀντιπαρετήρητεν ἕτερος, ἀλλ' εἰς αὐτὸ τὸ σύστημα. Ἰσως ἡ ἐπιτροπὴ ἔθεσε τὸ νὰ διατηρηθῇ τὸ Συμβούλιον μέχρι τῆς ἐλεύσεως τῶν Βουλῶν, ἔχουσα ὑπ' ὄψιν τὴν διακήρυξιν τῆς γ'. Σεπτεμβρίου, ὅτε οἱ ὑπουργοὶ θέλουσι δώσῃ λόγον τῶν πράξεών των εἰς τὴν Συνέλευσιν· ἂν ἔχῃ οὕτω τὸ πρᾶγμα, τότε θεθαίως καὶ αὐτὸ πρέπει νὰ μένῃ, καὶ ἡμεῖς, διὰ νὰ λάβωμεν εὐθύνην τῶν πράξεων τοῦ ὑπουργείου διότι ἄλλως τί δύναται νὰ ἐνεργήσῃ τὸ Συμβούλιον; κατὰ τὸ ἄρθρον 104 μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ Συντάγματος, κἀνεὶς Νόμος πλέον συνδρομῇ αὐτοῦ τοῦ σώματος ἐκδοθησόμενος, δὲν θέλει ἔχει ἰσχύν. Ὁ προλαλήσας Ἀντιπρόεδρος ἀνέφερε φόβους τοὺς ὁποίους ἐγὼ δὲν ἐλέπω. Δὲν δύναμαι νὰ ἐννοήσω εἰς τί τὸ σῶμα τοῦτο θέλει εἶναι χρήσιμον τοῦ λοιποῦ μὴ ἔχον μήτε δύναμιν νὰ ἐνεργήσῃ καμμίαν ἐργασίαν. Μὴ ἔχον δὲ ἐργασίαν δὲν εἶναι δίκαιον οὔτε νὰ μισθοδοτῇται. Οἰκονομίας ἔχομεν μεγάλην, μεγίστην ἀνάγκην· ἂν ἐπὶ εἴκοσι ἡμέρας, εἶναι ἀναγκαία ἡ ὑπαρξὶς αὐτοῦ διὰ τοὺς φορολογικοὺς Νόμους, ἃς δοθῇ εἰς αὐτὸ ἐπὶ τοσοῦτον μόνον χρόνον ζῶν εἴτε διὰ ψηφίσματος, εἴτε ἄλλως. Γνωμοδοτῶ λοιπὸν νὰ ἀπονεμηθῶσι μὲν εὐχαριστίαι εἰς τὸ Συμβούλιον διὰ τὴν ὁποίαν ἔδειξε διαγωγὴν, καὶ κατὰ τὴν 3 Σεπτεμβρίου, καὶ ἄλλοτε, οὐχὶ ὅμως νὰ παραταθῇ ἡ διάρκεια του.

Ἐνταῦθα ὁ Ἀντιπρόεδρος Κύριος Μαυροκορδάτος, καταλιπὼν τὴν τοῦ Προέδρου ἔδραν εἰς τὸν Ἀντιπρόεδρον Κ. Μεταξᾶν καὶ λαβὼν τὸν λόγον, εἶπεν· Ἀνέβην εἰς τὸ βῆμα διὰ νὰ ἀντικρούσω ἰδέας τινάς, αἵτινες ἐξετέθησαν ὑπὸ τινων τῶν προαγορευσάντων· Τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας, ἂν καὶ δὲν ἦτο νομοθετικὸν σῶμα, ἂν καὶ συμβουλευτικὴν μόνον ψῆφον εἶχεν, ἦτο ὅμως μέλος ἀναπόσπαστον τοῦ κυβερνητικοῦ συστήματος· οὕτως ἀνεγνωρίσθη καὶ ἐντὸς τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐκτός. Ὅ,τι ὁ προαγορεύσας πληρεξούσιος τῆς Ναυπλίας εἶπε, συνέβη καὶ εἰς ἐμὲ, ὅτε ἤμην εἰς Ἀγγλίαν καὶ ἐπαρουσίασα εἰς τὸν Λόρδον Παλμερστοῦν τοὺς προϋπολογισμούς· ὥστε πάντοτε ἀπηρτεῖτο ἡ κύρωσις αὐτῶν παρὰ τοῦ Συμβουλίου. Κατὰ τὸ καταστατικὸν τοῦ σώματος τούτου ἐπιβάλλονται εἰς αὐτὸ ἱκανὰ καθήκοντα, τῶν ὁποίων πολλὰ ἴσως δὲν ἐξεπληρώθησαν, διότι κατὰ τὸ τότε ἐπικρατοῦν σύστημα πολλὰ μὲν ἐγράφοντο, ὀλίγα δ' ἐξετελοῦντο. Ὅθεν τὸ σῶμα τοῦτο ἦτον ἀναγκαῖον καὶ εἶχε συμβουλευτικὴν μόνην δύναμιν. Εἶπον, ὅτι μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ Συντάγματος τὸ σῶμα τοῦτο καταστρέφεται οἴκοθεν, καθ' ὃ μὴ συμβιβάζομενον μὲ τὸ Σύνταγμα· ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἔχει οὕτω· διότι εἰς τὰ Συνταγματικὰ Κράτη παρὰ ταῖς Βουλαῖς ὑπάρχει καὶ Συμβούλιον Ἐπικρατείας. Δὲν λέγω τοῦ ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοῦ νὰ γίνῃ καὶ παρ' ἡμῖν οὕτω, ἀλλὰ διὰ νὰ ἀποκρούσω τοὺς εἰπόντας ὅτι ἡ ὑπαρξὶς Συμβουλίου Ἐπικρατείας εἶναι ἀσυμβίβαστος μὲ Συνταγματικὴν Κυβέρνησιν. Γνωμοδοτῶ νὰ παραταθῇ ἡ διάρκεια τοῦ Συμβουλίου ἐπὶ τρεῖς μῆνας μέχρις οὗ συνέλθωσιν αἱ Βουλαί. Δὲν συμφωνῶ. τῷ εἰπόντι, ὅτι τὸ σῶμα τοῦτο δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ μετὰ τὴν κύρωσιν τοῦ Συντάγματος, ἐπειδὴ πᾶσα πρᾶξις καὶ πᾶσα ἐνέργεια αὐτοῦ εἶναι αὐτοδικαίως ἄκυρος, δὲν συμφωνῶ, λέγω, διότι ἅμα τὸ Σύνταγμα δώσῃ ζωὴν εἰς αὐτό, ἡ ἐνέργεια αὐτοῦ θέλει τελεῖσθαι κατὰ τὸ καταστατικὸν αὐτοῦ Διάταγμα. Ἀλλ' εἶναι ἀναγκαῖον; θέλουσι μὲ εἰπεῖ. Ναί· ἀπορῶ δὲ πῶς, δείξαντες τοσαύτην καὶ πρὸς τὴν Βουλὴν καὶ πρὸς τὴν Γερουσίαν δυσπιστίαν ἐν παῖς προηγουμέναις συζητήσεσιν, ἥδη φερόμεθα ὑπὸ τοσαύτης εὐπιστίας ὡς πρὸς τὸ ὑπουργεῖον.

Πρὸς τούτοις οἱ φορολογικοὶ νόμοι πρέπει ἀναποδράστως νὰ ἐπεξεργασθῶσι πρὸ τῆς 15 Μαρτίου· ἀλλ' αἱ Βουλαί ἴσως πρὸ τῶν τριῶν μηνῶν δὲν θέλουσι δυνηθῇ νὰ συνέλθωσι, καὶ συνελθούσαι νὰ ἀσχοληθῶσι παρὰ χρῆμα εἰς τοῦτο, καὶ νὰ περάνωσιν αὐτούς· ὥστε οὔτε μετὰ πέντε μῆνας ἴσως δὲν θέλομεν ἔχει αὐτούς· πρέπει λοιπὸν, οὕτως ἐχόντων τῶν πραγμάτων νὰ παύσωμεν τὸ Συμβούλιον διὰ 15 ἢ 20 χιλιάδων δραχμῶν οἰκονο-

μίαν; Ἐκτὸς τούτου τὸ Συμβούλιον καὶ ἄλλως πῶς δύναται νὰ χρησιμεύσῃ. Τὸ Ἰπουργεῖον θέλει προετοιμάσῃ νομοσχέδια διὰ τὰς Βουλὰς. Δὲν δύναται λοιπὸν τὸ Συμβούλιον, διηρημένον κατὰ τμήματα καὶ ἔχον τοὺς ἀναγκαίους εἰσηγητὰς, νὰ χρησιμεύσῃ εἰς τοῦτο τὸ λυσιτελέστατον ἔργον; αὐτὸν τὸν δημοτικὸν μόνον νόμον, διὰ νὰ συμβιβάσῃ τις πρὸς τὸ ἤδη παραδεδεγμένον σύστημα, δὲν εἶναι μικρὸν ἔργον. Προτείνω λοιπὸν ἵνα παραταθῇ ἡ διάρκεια αὐτοῦ.

— Εἰς τῶν πληρεξουσίων ἐπρότεινεν, ἂν ἀποφασισθῇ νὰ διατηρηθῇ τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας, νὰ μὴ δύναται ἡ Κυβέρνησις νὰ προσθέσῃ νέους Συμβούλους.

Πολλοὶ ἀπήντησαν καταφατικῶς καὶ οὐδεὶς ἀντίστη. Τὸ ἔθνος, ἐπρόσθεσεν ἕτερος, εὐγνωμονεῖ πρὸς τοὺς συγκροτοῦντας τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας ἄνδρας διὰ τοὺς ὑπὲρ τοῦ ἔθνους ἀγῶνάς των· ἀλλὰ πολλοὶ τῶν ῥητόρων ὑπέδειξαν ὑποψίας, τὰς ὁποίας πρέπει νὰ ἐκβάλωσιν ἀπὸ ἡμᾶς, πρὶν παραδεχθῶμεν τὴν περαιτέρω ὑπαρξίν του. Ὁ πρὸ τῶν δύο τελευταίων ἀγορεύσας Ἀντιπρόεδρος, ἐπαναλαβὼν, εἶπεν· ἀποσιώπησις ἐνὸς τῶν προομιλησάντων ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς παρεξηγήσεις τὰς ὁποίας ἔρχομαι ἤδη ν' ἀνασχευάσω. Ἐνόμισάν τινες ὅτι ὑπάρχει φόβος μή τοι χρησιμεύσῃ ὡς Νομοθετικὸν σῶμα εἰς τὴν Κυβέρνησιν· ἀλλ' ὁ φόβος οὗτος εἶναι μάταιος, διότι μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ Συντάγματος δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἄλλο σῶμα νομοθετικὸν πλὴν ἐκείνων, τὰ ὁποῖα καθιεροῖ τὸ Σύνταγμα, ἥτοι τῆς Βουλῆς, τῆς Γερουσίας καὶ τοῦ Βασιλέως· εἰς τὰς Συνταγματικὰς πολιτείας τὸ Συμβούλιον δὲν ἔχει εἰμὴ διοικητικὰ καὶ συμβουλευτικὰ καθήκοντα. Τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας δὲν εἶχε πώποτε νομοθετικὴν δύναμιν, πῶς τώρα δύναται νὰ τὴν ἀποκτήσῃ; Ἄλλοι εἶπον, ὅτι τὸ καταστατικὸν διάταγμα δύναται νὰ περιέχῃ ὅρους ἐναντίους εἰς τὸ Σύνταγμα· ἀλλὰ τούτου ἡ ἀσφάλεια ὑπάρχει εἰς τὸ ἄρθρον 104 τοῦ Συντάγματος. Ὅθεν κανεὶς φόβος δὲν ἔχει χώραν. Ἡ φράσις τοῦ προλαλήσαντος δὲν ἀπέβλεπεν εἰς ἄλλο, εἰμὴ εἰς τὸ νὰ ὑποδείξῃ ὅτι δύνανται νὰ συμβῶσι περιστάσεις, καθ' ἃς νὰ εἰσέλθῃ ἡμεῖς ὡς σῶμα τοῦτο, ἐξ ἀνδρῶν τοῦ ἀγῶνος συγκείμενον, ἐν τῇ συμβουλευτικῇ αὐτοῦ ιδιότητι· τοῦτο δὲ ἐξαιρίως ἔχει οὕτω. Διατὶ τοσαύτη ὑποψία πρὸς τούτους τοὺς ἀδελφοὺς ἡμῶν, πρὸς τοὺς ἄνδρας τούτους τοῦ ἀγῶνος, τῶν ὁποίων ὁ πατριωτισμὸς εἶναι τοῖς πάσι γνωστός; Ἄλλος δὲ παρετήρησεν, ὅτι σύμφωνος ὢν καὶ αὐτὸς τοῖς προτείνανσι τὴν διατήρησιν τοῦ Συμβουλίου μέχρι τῆς συγκροτήσεως τῆς Βουλευτικῆς Συνόδου, ἐπαρουσίασε καὶ τροπολογίαν

ἐπὶ τούτου· ἀλλὰ μετὰ ταῦτα ἐπῆλθον εἰς τὸν νοῦν τοῦ ἀμφιβολίαι τινές. Ὁ προλαλήσας εἶπεν, ὅτι εἰς Συνταγματικὰ Κράτη ὑπάρχουσι Συμβούλια Ἐπικρατείας. Τοῦτο εἶναι ἀληθές, ἀλλ' ἔχουσι καὶ καθήκοντα σύμφωνα μὲ τὰς παραδεδεγμένας Συνταγματικὰς ἀρχάς· ἀλλὰ παρ' ἡμῖν ποῖα θέλουσιν εἶσθαι τοῦ λοιποῦ τὰ καθήκοντα τοῦ Συμβουλίου; τοῦ λοιποῦ τοῦτο οὔτε ὡς Νομοθετικὸν σῶμα οὔτε ὡς συμβουλευτικὸν δύναται νὰ χρησιμεύσῃ, διότι τὸ Σύνταγμα δὲν ἀναφέρει τί περὶ αὐτοῦ. Ὅθεν εἶναι καλὸν νὰ ἐξηγηθῇ, ὅτι δὲν θέλει ἔχει, εἰμὴ συμβουλευτικὰ ἀπλῶς καθήκοντα. Κατὰ τὸν λόγον τοῦτον, ἀντιπαρετήρησεν ἄλλος, μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ Συντάγματος καμμία ἀρχὴ δὲν δύναται πλέον νὰ ἐνεργήσῃ, κανεὶς διοικητικὸς ὑπάλληλος, διότι τὰ καθήκοντα αὐτοῦ δὲν διαγράφονται ὑπὸ τοῦ Συντάγματος· ἀλλ' ὅμως τοῦτο προφανῶς εἶναι ἄτοπον· καθὼς λοιπὸν αἱ ἄλλαι ἀρχαὶ θέλουσιν ἐνεργεῖ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν καταστατικῶν Διαταγμάτων, καθ' ὅσον δὲν ἀντίκειται εἰς τοὺς ὅρους τοῦ Συντάγματος, οὕτω καὶ τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας θέλει ἐνεργεῖ ὡς συμβουλευτικὸν σῶμα ἐπὶ τῇ βάσει τῶν καταστατικῶν του. Ἐνταῦθα, κηρυχθείσης τῆς συζητήσεως πεπραυμένης, ὁ Πρόεδρος εἶπε· τρία τινὰ πρόκεινται εἰς ψηφοφορίαν. 1) Ἡ παρὰ τοῦ στρατηγοῦ Γρίβα καὶ Κριεζώτου προταθεῖσα τροπολογία τοῦ νὰ καταργηθῇ ἀπὸ τοῦδε τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας.

2) Τὸ τοῦ σχεδίου ἄρθρον καὶ

3) Ἡ παρ' ἄλλων πολλῶν δοθεῖσα τροπολογία ἔχουσα ὡς ἐπεταί. α Τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας παύει καὶ διαλύεται αὐτοδικαίως, ἅμα παρέλθωσι τρεῖς μῆνες, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἡ μόση ὁ Βασιλεὺς τὸν τοῦ Συντάγματος ὅρκον, ἢ καὶ πρὶν τῶν τριῶν ἂν πρὸ τῆς λήξεως τούτων συγκροτηθῇ ἡ πρώτη Βουλευτικὴ Σύνοδος β.

Ἀναγνωσθεῖσάν αὐτῶν, συνεχωνεύθη μετὰ ταῦτα ἡ α. τροπολογία εἰς τὴν γ'. Τότε ὁ Πρόεδρος θέσας τὸ ζήτημα εἰς τὴν Συνέλευσιν θέλη τὴν τροπολογίαν ἢ τὸ σχέδιον νῆρῳτήσεν αὐτὴν, τίνα τρόπον θέλει νὰ ψηφοφορηθῇ. Πάντες δ' ἐκραύγασαν δι' ἀναστάσεως καὶ ἀνέστησαν, παραδεχθέντες τὴν ἀνωτέρω ἐκτεθεῖσαν τρίτην τροπολογίαν ἀντὶ τοῦ ἁρθροῦ τοῦ σχεδίου, ἔχουσιν οὕτω·

Ἄρθρ. 10.

Τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας παύει καὶ διαλύεται αὐτοδικαίως, ἅμα παρέλθωσι τρεῖς μῆνες, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἡ μόση ὁ Βασιλεὺς τὸν τοῦ Συντάγματος ὅρκον, ἢ καὶ πρὶν τῶν τριῶν μηνῶν, ἂν πρὸ τῆς λήξεως τούτων συγκροτηθῇ ἡ πρώτη Βουλευτικὴ Σύνοδος.

Μετὰ ταῦτα ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξε διαλελυμένην τὴν συνεδρίαν
περὶ 5 ὥραν μ. μ.

Ὁ ἐκπληρῶν καθήκοντα Προέδρου
Ἀντιπρόεδρος Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ.
Ι. ΚΩΛΕΤΤΗΣ.
Α. ΜΕΤΑΞΑΣ.
Α. ΛΟΝΤΟΣ.

Οἱ Γραμματεῖς
Δρ. Ν. Δρόσου.
Κ. Θ. Κολοκοτρώνης.
Γ. Δοκός.

ΣΥΝΕΔΙΑΣΙΣ ΝΖ΄.

Τῆς 19 Φεβρουαρίου.

Σήμερον τῇ δεκάτῃ ἐνάτῃ τοῦ Φεβρουαρίου μηνὸς τοῦ χιλιο-
στοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τεσσαρακοστοῦ τέταρτου ἔτους, ἡμέραν
σάββατον, συνελθόντων τῶν πληρεξουσίων ἐν τῷ καταστήματι
τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως περὶ τὴν 10 ὥραν π. μ. ἐγένετο ἡ
ἐκφώνησις τοῦ ὀνομαστικοῦ καταλόγου· εὐρεθέντων δὲ παρόντων
διακοσίων εἰκοσιδύο, καὶ ἀπόντων εἰκοσιένος, ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν
ἀρξαμένην τὴν συνεδρίαν.

Ἀνεγνώσθησαν ἀκολούθως τὰ πρακτικὰ τῆς παρελθούσης
συνεδριάσεως, τὰ ὅποια γενόμενα παραδεκτὰ εἰς τὴν Συνέλευσιν,
ὑπεγράφησαν παρὰ τοῦ Προέδρου, τῶν Ἀντιπροέδρων καὶ τῶν
Γραμματέων.

Μετὰ ταῦτα ὁ Πρόεδρος ἀνήγγειλεν εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὅτι
ἀντικείμενον τῆς σημερινῆς συνεδριάσεως εἶναι ἡ ἐξακολουθήσις
τῆς συζητήσεως τοῦ ἄρθρου 104 τοῦ σχεδίου τοῦ συντάγματος,
καὶ τῶν ἐπομένων.

Ὁ εἰσηγητὴς ἀνέγνω τὸ ῥηθὲν ἄρθρον τοῦ σχεδίου, τὸ ὅποιον
κατὰ τὴν σειρὰν τῶν πρὸ αὐτοῦ παραδεκτῶν γενομένων εἰς τὴν
Συνέλευσιν ἄρθρων φέρει ὡς ἄρθρον τοῦ συντάγματος τὸν ἀριθμὸν
103, ἔχει δὲ οὕτω·

Ἄρθρ. 103.

α Ὅλοι οἱ νόμοι καὶ τὰ Διατάγματα, καθ' ὅσον ἀντιβαίνουν
εἰς τὸ παρὸν Σύνταγμα, καταργοῦνται.

Παρατηρήθη δὲ ἐπ' αὐτοῦ ἀπὸ τὸν εἰσηγητὴν, ὅτι, ἂν ἄρθρον